

Slovenski št. 3 čebelar

letnik CXV – marec 2013

ISSN 0350-4697

240 let
od smrti Antona Janše

140 let od ustanovitve
Kranjskega društva za umno čebelarstvo

115 let izhajanja glasila Slovenski čebelar

Ali je ves med enak?

**Kolikšna je prava velikost celic
za kranjsko sivko?**

62. občni zbor Čebelarske zveze Slovenije

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52
apis.md@siol.net

APIS M&D®

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00-12.00
16.00-18.00
ob sobotah 9.00-12.00

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili
na Opekarsko 16 na Vrhniki.

AŽ-PANJI 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI
PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,88 €/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT
LR-STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI

- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov).
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah, do 31. 3. 2013.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,88 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek do 5,50 eur/kg.
- Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 € (z izjemo izdelkov, ki so v akciji). Popusti se med seboj ne seštevajo.

GRELNIKI
ZA MED 179 €

KAKOVOSTNA RSF -POSODA
IN TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ

RSF ŽICA ZA SATNIKE
250 g 4,8 €,
250 g CINK 2,5 €

KAKOVOSTNE POGAČE STIMULANS

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE ČEBELJIH MATIC DEBEVEC
Sprejemamo prednaročila.

Prodamo večje število čebeljih družin
na AŽ-satih.

UVODNIK

Spoštovani čebelarji in čebelarke!

Ko berem »pomembne« ugotovitve naše stroke o vzroku pomora čebel v Prekmurju leta 2011 in lanskega množičnega zimskega padca čebel (več kot 50 odstotkov), sem zelo

zaskrbljen zaradi kratkovidnosti odgovornih v Sloveniji in uspešnosti fitofarmacevtskega koncerna Bayer pri zamegljevanju (ne)varnosti neonikotinoidov. Verjetno je denar tisti, ki odvzame razum in odgovornost do okolja in ljudi. Lani naj bi bilo torej krivo neučinkovito ekološko zdravilo, ki ga je sofinancirala država. A če bi kdo natančno obdelal podatke na terenu, vzroki ne bi bili tako enoznačni. Vedno bolj se kaže, da so velike izgube čebel posledica spremenjenega okolja ter v zadnjih letih oslabiljenih in neodpornih čebel.

V svoji knjigi »The systemic insecticides: a disaster in the making« (2010) nizozemski toksikolog dr. Henk Tennekes prepoznava neonikotinoide kot vse večjo grožnjo celotnemu okolju. Njihova nevarnost je v veliki strupenosti za insekte, sistemskem delovanju, dobri topnosti v vodi, obstojnosti ter kopičenju v vodnih sistemih in tleh. Če so na Nizozemskem leta 1994 na nekaj več kot 5000 hektarjih porabili komaj 668 kg imidakloprida, je bila poraba tega sredstva leta 2004 že 6377 kg na približno 40.000 ha kmetijskih površin. V istem časovnem obdobju je postal imidaklopid poglavitni onesnaževallec površinskih vod na Nizozemskem, posebej v zahodnem delu države. Najvišje vrednosti so izmerili leta 2005 v Noordwijkerhoudu, znanem zlasti po vzgoji cvetja, in sicer kar 67 ng/l vode. Čebela, ki bi pila to vodo, bi že z 12 mikrogrami zaužila smrtni odmerek insekticida. Posledice tako onesnaženih površinskih vod se kažejo tudi v manjšanju populacij insektov, ptic in rib. Rušijo se nosilni deli ekosistema. V Sloveniji imamo srečo, da smo v industrijskem kmetijstvu še daleč za Nizozemci.

Prispevki znanstvenikov, objavljeni marca 2012 na spletni strani revije Science (Znanost – www.sciencemag.org/content/early/2012/03/28/science.1215039), prav tako dokazujejo grozljivo delovanje neonikotinoidov v okolju. Med drugim dokazujejo škodljivost tiometoksama že v majhnih, domnevno »čebelam neškodljivih« količinah, in to v povečani občutljivosti čebel in njihovem odmiranju čez zimo. Najpogosteje uporabljen neonikotinoid – imidaklopid – je dokazano povzročil padec populacij čmrljev. V izpostavljenih družinah so ugotavljali 85-odsto-

Fotografija na naslovnici: Čebela nabira cvetni prah na navadnem regratu (*Taraxacum officinale*).

Foto: Darko Miklavčič

UVODNIK

mag. Boštjan Štefanič	77
APISLOVENIJA 2013	79
OHRANIMO ČEBELE	80
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Brane Kozinc: Kolikšna je prava velikost celic za kranjsko sivko?	81
Vlado Auguštin: Postavitev čebelnjaka	82
mag. Andreja Kandolf Borovšak: Ali je ves med enak?	84
dr. Maja Smodiš Škeri: Čebelji fitnes – vplivi krmljenja na čebelje družine (IV. del)	87
Tanja Magdič: Spletna stran, ki prodaja	89
Franc Šivic in Vlado Auguštin: Novice iz sveta	90

APITERAPIJA

Franc Grošelj, dr. med: Apiterapevtski čebelnjak – na kaj moramo biti pozorni pri gradnji? (II. del)	91
--	----

S KNJIŽNE POLICE

prof. dr. Andrej Šalehar: Zbornik: Georg/Jurij Jonke, črmošnjiški župnik in kranjski čebelar	93
--	----

DELO ČEBELARJA PO MESECIH

Franc Podrižnik: Čebelarjeva opravila v marcu	96
---	----

VETERINARSKI NASVETI

Suzana Škerbiš, dr. vet. med.: Za dober spomladanski razvoj čebelje družine je pomembna zadostna zaloga kakovostne hrane	98
--	----

ODMEVI

	99
--	----

ČEBELARSKI TURIZEM

	101
--	-----

DOGODKI IN OBVESTILA

	102
--	-----

OBVESTILA CZV

	104
--	-----

MALI OGLASI

	109
--	-----

V SPOMIN

	113
--	-----

OSMRTNICE

	114
--	-----

INDEX

EDITORIAL

Boštjan Štefanič, MSc	77
-----------------------	----

APISLOVENIJA 2013

	79
--	----

SAVE THE BEES

	80
--	----

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Brane Kozinc: What is the Right Size of Cells for Carniolan Honey Bee?	81
--	----

Vlado Auguštin: Setting the Bee House	82
---------------------------------------	----

Andreja Kandolf Borovšak, MSc: Is All Honey the Same?	84
---	----

Maja Smodiš Škeri, DSc: Bee's Fitness	
---------------------------------------	--

- The Influence of Feeding on Honeybee Colonies (Part IV)	87
---	----

Tanja Magdič: Website that sells	89
----------------------------------	----

Franc Šivic and Vlado Auguštin: World News	90
--	----

APITERAPIY

Franc Grošelj, MD: Apitherapeutical Apiary – What Should be Considered in the Construction? (part II)	91
---	----

OFF THE BOOKSHELF

prof. Andrej Šalehar, DSc: Proceedings: Georg / Jurij Jonke, Črmošnjice Priest and Carniolan Beekeeper	93
--	----

BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH

Franc Podrižnik: Beekeeper's Chores in March	96
--	----

VETERINARY ADVICE

Suzana Škerbiš, DVM: Adequate Supply of Quality Food is Important For a Good Spring Development of Honey Bee Colonies	98
---	----

	99
--	----

RESPONSES

	101
--	-----

BEEKEEPING TOURISM

	102
--	-----

NEWS AND EVENTS

	102
--	-----

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA

	104
--	-----

SMALL ADS

	109
--	-----

IN MEMORIAM

	113
--	-----

OBITUARIES

	114
--	-----

tno zmanjšanje izleganja novih matic v primerjavi s kontrolnimi družinami. Še bi lahko našteval. Dejstvo je, da so med insekticidi, ki jih zdaj uporabljamo v Sloveniji, prevzeli vodilno mesto prav neonikotinoidi. Še vrtnice in rože okoli domače hiše zastrupljamo z njimi. Vendar pojdemo k bistvenim in grozljivim dejstvom, ki jih lahko povzamemo iz oglasnih besedil multinacionalke Bayer za pripravka BISCAYA in CALYPSO. »Neškodljiva za čebele«, sistemska insekticida z a.s. tiaklopridom iz velike družine neonikotinoidov:

1. Za uničevanje listnih uši, ki se prav tako hrani s sokovi rastlin kot čebela, potrebujemo 100 g za čebele »zelo strupenega« imidakloprida na hektar (Confidor). Za uničevanje listnih uši v oljni ogršči ci porabimo 80 g tiakloprida (TOREJ CELO MANJ) na hektar (sredstvo Biscaya), za čebele »nenevarnega« sistemskega insekticida – neonikotinoida, ki (citiram) »deluje tako, da stimulira nikotinske receptorje v živčevju žuželk. Tiakloprid ne inhibira encima acetilholinesteraze, zato je učinkovit tudi v primerih rezistence (odpornosti) na organofosforne insekticide in piretroide. Vezan na receptorje, se razgrajuje razmeroma počasi« (konec citata). Torej deluje enako kot njegov sorodnik, za čebele strupen imidakloprid!? In kje je tu selektivnost oz. po domače razlika? V obdobju škropljenja med cvetenjem so sistemska zastrupljena cvetoča polja ogrščice, na katerih umirajo sovražniki te rastline – repični sijajniki in listne uši, čebele pa se brezskrbno spreletavajo naokoli!? Gre za veliko »napako« multinacionalk in »naivnost« odgovorne kmetijske stroke v Evropi in svetu.

2. Zanimiva in osupljiva je primerjava odmerka tiakloprida v sredstvu Calypso, ki ga uporabljamo za zatiranje koloradskega hrošča na krompirju, in odmerka, ki ga dobi čebela na sistemska zastrupljenem posevku oljne ogrščice s sredstvom Biscaya!? Sicer odpornega hrošča na krompirju ubije že odmerek 48 g/ha, nasprotno pa mora čebela prenesti za polovico večji odmerek oz. 72 g/ha! In kaj vidimo, ko s povprečnim poznavanjem kmetijstva in zloglasne kemije pogledamo okoli sebe? S prstom, uprtim v škodljivo razkuževanje semena koruze s klotianidinom, ne vidimo prave palete, kaj

palete – pravega gozda različnih »nedolžnih« neonikotinoidov, ki jih sadjarji, poljedelci, vinogradniki in hmeljarji veselo škropijo in pršijo naokrog. Tako je zloglasni morilec čebel klotianidin registriran za uporabo v vinogradništvu kot tiometoksam – s sredstvom Actara (Aventis, ZDA), ki vsebuje ta insekticid, zatirajo nadležnega ameriškega škrtatka. Veselo ga uporabljamo v nasadih sadnega drevja, in to z molekulatorji, ki ponesejo strup v zavidljive višave in z vetrom naprej do drugih insektov in vodnih površin.

Neonikotinoidi so zelo dobro topni v vodi in praktično nerazgradljivi v vodnih sistemih in v tleh. So ciklične spojine, podobno kot včasih zloglasni DDT. Zdaj pa privoščimo neonikotinoid tiometoksam tudi koloradskemu hrošču – seveda naša čebela med vsemi temi pastmi veselo leta naokoli. Privoščimo ji tudi podrast v vinogradih, sistemska zastrupljena z nevarnim tiometoksamom oz. neonikotinoidom. Torej pojedino z aktivnimi snovmi, ki učinkujejo v nekaj gramih na hektar, čebelo pa prizadenejo v količinah, ki jih merimo z nanogrami (z devetimi ničlami naprej). Torej so neonikotinoidi ekološke atomske bombe. In tako se z nami za denar igrajo multinacionalke. Vseeno jim je, da so se zmanjšale populacije insektov, ki so hrana vodnih organizmov, ptic, dvoživk in še katerih. Insekti so najštevilčnejša veja živali in pomembni člen v ekosistemu.

V Evropskem parlamentu so se lani zganili in dali nalogo Evropski agenciji za varno hrano (EFSA), da prouči nevarnost vseh neonikotinoidov. Zadnje raziskave potrjujejo, da so vsi neonikotinoidi počasni ubijalci celega rodu insektov in tudi čebel. So neselektivni, sistemski, vodotopni, počasi razgradljivi in se akumulirajo v okolju. Kljub temu lahko minejo še leta do popolne prepovedi. Multinacionalke imajo denar, evropska birokracija pa je prepočasna. Do takrat pa bomo čebelarji lahko samo nemo opazovali propadanje čebeljih družin. Zato poziv in prošnja čebelarjev vsem zavednim slovenskim pridelovalcem hrane – odrecite se rabi neonikotinoidov, alternative obstajajo in to učinkovite! Varujte okolje in čebele! Varujte jih zase in za svoje otroke!
Mag. Boštjan Štefančič, čebelar

62. občni zbor Čebelarske zveze Slovenije

62. redni občni zbor ČZS bo v soboto, 6. aprila 2013, ob 10. uri, v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici. Dnevni red:

1. Slovesen začetek in izvolitev delovnih organov.
2. Razglasitev prejemnikov odličij A. J. in podelitev.
3. Podelitev priznanj predsednika ČZS.
4. Poročilo verifikacijske komisije.
5. Poročilo o uresničitvi delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2012 in predsednikovo poročilo.
6. Poročilo nadzornega odbora.
7. Razprava o poročilih.

8. Sprejetje revidiranega poslovnega poročila ČZS za leto 2012.
9. Sprejetje delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2013.
10. Delegatska vprašanja in predlogi.

Občni zbor je najvišji organ ČZS, ki ga sestavljajo delegati članov krovne čebelarske organizacije. En delegat zastopa enega člana ČZS. Na občnem zboru ima glasovalno pravico samo, če se ga udeležuje kot delegat ali če ima pooblastilo društva oz. zveze. Delegati morajo biti člani ČZS. Občni zbor je javen.
Boštjan Noč, predsednik ČZS

ApiSlovenija

36. dnevi čebelarstva v Celju ter praznovanje 140-letnice organiziranega društvenega delovanja čebelarjev Celje, Celjski sejem, 16.–17. marec 2013

Največje, že 36. srečanje čebelarjev in vseh ljubiteljev čebel v regiji! Na njem boste lahko:

- izmenjali izkušnje in znanja s čebelarskimi kolegi,
- predstavili najnovejše izdelke, pripomočke in opremo za čebelarjenje ter
- izrabili možnost ugodnih nakupov na mednarodni prodajni razstavi.

Osrednji temi sobotnega dne šestintridesetih dni čebelarstva bosta boljša kakovost in pridelava varnih čebeljih pridelkov, v nedeljo pa bo osrednja strokovna tema namenjena dobrim čebelarskim praksam.

Letos rekordno število razstavljalcev! Skoraj 60 razstavljalcev iz devetih držav.

Obiskovalci sejma bodo še lažje izbrali najprimernejšo opremo in pripomočke za čebelarjenje ter se tako dobro pripravili na novo čebelarsko sezono.

PROGRAM:

SOBOTA, 16. MAREC:

8.00: ODPRTJE RAZSTAVE

9.00-9.30: Promocijski filmi

9.30-11.00: Osrednja prireditev ob 140-letnici organiziranega društvenega delovanja čebelarjev

11.00-14.00: OSREDNJA TEMA – POT DO VIŠJE KAKOVOSTI ČEBELJIH PRIDELKOV

Borut Preinfalk, dr. vet. med. – Pomen pravočasnosti zatiranja varoj z različnimi sredstvi

Prof. dr. Aleš Gregorc – Ugotovitve o učinkovitosti različnih sredstev za zatiranje varoj v poskusih na KIS-u in v svetu

Mag. Andreja Kandolf Borovšak – Vpliv sredstev za zatiranje varoj na kakovost čebeljih pridelkov

Aleksander Mikuš – Vpliv kakovosti voska na kakovost čebeljih pridelkov

Dr. Maja Smodiš Škerl – Vpliv prehrane na čebele in s tem na čebelje pridelke

Anton Tomec – Pomen pridelave čebeljih pridelkov višje kakovosti – SMGO

NEDELJA, 17. MAREC:

8.00: ODPRTJE RAZSTAVE

9.30-10.00: Promocijski filmi

10.00-13.00: OSREDNJA TEMA – DOBRA ČEBELARSKA PRAKSA

Dr. Peter Kozmus – Izvajanje osnovne odbire

Dr. Peter Kozmus – Pomen rodovniške vzreje matic v Sloveniji

Janez Dremelj – Seleksijsko delo vzrejevalcev matic v gospodarskih vzrejališčih

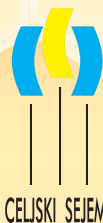
Dušan Skok – Moj način zatiranja varoj s timolom

Vlado Auguštin – Moj način zatiranja varoj z organskimi kislinami

Vlado Pušnik – Tehnologija pridobivanja propolisa

Brane Borštnik – Tehnologija pridobivanja cvetnega prahu

Informacije: Renata Košenina, vodja ApiSlovenija, tel.: 03/543 32 01,
e-pošta: renata.kosenina@ce-sejem.si, www.czs.si, www.ce-sejem.si

Povabilo praporščakom!

Čebelarska društva vabimo, da na osrednji prireditvi ob 140-letnici organiziranega društvenega delovanja zagotovijo tudi udeležbo praporščakov

z društvenimi prapori. Praporščake prosimo, da svojo udeležbo prijavijo pri poslovni sekretarki ČZS ge. Barbari Dimc, po tel.: 01/729 61 00.

Pomembno obvestilo – ApiSlovenija 2013!

Letošnji Dnevi čebelarstva ApiSlovenija, ki bodo 16. in 17. marca v Celju, bodo nekaj posebnega. Poleg tradicionalnega strokovnega dela in bogate sejemске ponudbe bomo namreč praznovali tudi 140. obletnico začetka organiziranega čebelarstva v Sloveniji.

Zato Vas, spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, v imenu vodstva ČZS prosim, da v soboto, 16. marca, ko bo osrednja prireditev ob praznovanju tega jubileja, pridete na prireditev pravočasno.

PROGRAM SE BO ZAČEL TOČNO OB 9. URI s predstavitvijo kratkih filmov o hudi gnibli ter pridobivanju medu in cvetnega prahu. Še enkrat poudarjam, da se bo zaradi visokih gostov program začel točno ob 9. uri! Veseli nas, da bodo

naše praznovanje s svojo navzočnostjo obogatili predsednik RS g. Borut Pahor, minister za kmetijstvo g. Franc Bogovič, predsednik odbora za kmetijstvo in okolje v DZ g. Dejan Židan, evropski poslanec in nekdanji predsednik ČZS g. Lojze Peterle, podpredsednik Apislavije Cristian Constantinescu, ter predsedniki in podpredsedniki čebelarskih zvez Hrvaške, Črne gore, Madžarske, Srbije.

Poleg tega Vas opozarjam, da bo zaradi praznovanja 140-letnice strokovni del seminarja trajal do 14. ure.

Prepričan sem, da bomo dostojno zaznamovali našo skupno obletnico, zato Vas v svojem imenu in v imenu vodstva ČZS vabim, da se udeležite prireditve.
Boštjan Noč, predsednik ČZS

Vabljeni na problemsko konferenco »Umiranje čebel, signal za ukrepanje!«

Umiranje čebel je prvi znak, da je z našim okoljem nekaj hudo narobe. Ali se zavedamo kratkoročnih in dolgoročnih posledic nespametne uporabe različnih FFS za naše okolje, vode, živali in ne nazadnje tudi za ljudi? Kakšen vpliv ima uporaba FFS na kakovost življenja zdajšnjih in prihodnjih generacij na našem planetu? Ali obstaja ravnovesje med uporabo FFS in dobro kmetijsko prakso? Takšna in podobna vprašanja bomo povabljenim govornikom zastavili na **problemski konferenci o globalnem vplivu FFS na naše življenje**. V nadaljevanju vam predstavljamo sodelujoče in njihove teme:

- g. Lojze PETERLE, evropski poslanec: **Pomen čistega okolja na zdravje ljudi,**
- g. Anton KOMAT, svobodni raziskovalec: **Globalni vpliv uporabe FFS na živa bitja,**
- mag. Gabrijel SELJAK, KGZS Nova Gorica: **Uporaba FFS in dobra kmetijska praksa,**
- ga. Anamarija SLABE, Inštitut za trajnostni razvoj: **Naša prihodnost je v ekološkem kmetijstvu,**
- dr. Renata KARBA, Umanotera: **Predstavitev dobre prakse, zelena pisarna, zeleni trajnostni športni dogodki, zeleni turizem,**
- dr. Gorazd PRETNAR, ZZV Koper: **Posledice vpliva FFS na površinske in podtalne vode,**
- dr. Peter KOZMUS, Kmetijski inštitut Slovenije:

Spremljanje vplivov različnih kmetijsko-pridelovalnih območij na pojavljanje ostankov FFS v čebeljih pridelkih ter njihov vpliv na razvoj in zdravstveno stanje čebel,

- g. Vlado AUGUŠTIN, JSSČ: **Subletalni vpliv ne-onikotinooidov na preživetje čebel,**
- predstavnik Ministrstva za kmetijstvo in okolje: **Strategija države glede uporabe FFS in problem nastanka odpadkov FFS.**

Problemska konferenca bo **4. aprila 2013, ob 16.00 uri**, v stavbi mestne občine Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, Nova Gorica. Vljudno vabljeni!

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

**DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME,
MD OPREMA**

Glade2 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

**Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne toplinike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.**

Kolikšna je prava velikost celic za kranjsko sivko?

Brane Kozinc, kozinc.brane@gmail.com

Vprašanje v naslovu večine čebelarjev ne zanima. Kupijo pač satnice, ki so dostopne na tržišču, in če so še poceni, so zadovoljni. Nekateri bi imeli čim večje celice, da bi se izlegale velike čebele in več prinesle.

V Čebelarstem razvojno-izobraževalnem centru Gorenjske smo se odločili, da bomo izdelovali satnice, ki bodo do čebel najbolj prijazne. Da bo vsak čebelar dobil satnice, izdelane iz njegovega voska, je bilo jasno samo po sebi. Eden izmed problemov pa je velikost celic. Preden smo naročili matične valje, je bila opravljena temeljita študija o velikosti celic. Seveda je zelo preprosto pomeriti satje, ki so ga zgradile čebele same, vendar ne te, ki jih imamo v naših čebeljakih, ampak tiste iz obdobja Antona Janše. Jasno, da dandanes ni niti takih čebel niti takega satja. Treba se je bilo vrniti v obdobje kranjičarjev. Prva pot je bila v Čebelarški muzej, kjer so razstavljeni matični valji za izdelavo satnic, ki jih je uporabljal Jan Strgar, po letu 1952 pa so jih uporabljali v ČD Radovljica. Temeljito smo jih premerili in izkazalo se je, da to sploh ni tako preprosto, kot smo si predstavljali. Tako smo ugotovili prvo velikost celice, ki bi lahko bila primerna. Ker je ČD Radovljica pozneje kupilo nove matične valje (ti so zdaj razstavljeni v Čebelarstem centru Gorenjske), smo premerili tudi te. Po dimenzijah celic so ti matični valji povsem enaki Strgarjevim, to je 5,3 mm razdalje med vzporednima stranicama šesterokotnika (vse navedene mere v nadaljevanju se nanašajo na to razdaljo). Da so takrat stvar vzeli zelo zares, dokazuje članek Vladimirja Rojca, objavljen leta 1944 v Čebelarstem zborniku, ki ga je

Preglednica 1: Primerjava velikosti celic satja različnih ras čebel.

Rasa čebele	Velikost celic mm
italijanska čebela	5,11
križanec italijanske in kranjske čebele	5,22
kranjska čebela	5,33
nemška čebela	5,44

Preglednica 2: Primerjava velikosti celic satja glede na kraj.

Kraj	Velikost celic v mm	Število vzorcev
KOZJE	5,23	7
LESKOVEC	5,25	7
NOVO MESTO	5,27	10
KAMNIK	5,27	13
CERKLJE	5,28	9
RIBNICA	2,29	10
BELTINCI	5,29	6
LAŠKO	5,31	8
BOČNA	5,31	13
CERKNICA	5,33	11
LOGATEC	5,33	10
BREZNICA	5,34	15
SL. GRADEC	5,35	11
PREVALJE	5,37	4
BOROVNICA	5,38	8
ŽELEZNIKI	5,45	11
TREBNJE	5,47	6
POVPREČJE:	5,33	159

uredil Avguštin Bukovec. Povzel bom samo tiste podrobnosti, ki so pri izbiri matičnih valjev vodile tudi nas.

Ker velikosti celic niso hoteli določiti kar na približno, je A. Bukovec zbral 169 vzorcev iz vse Slovenije. Ker so menili, da ni bil dovolj natančen, se je natančnejšega merjenja lotil še Julij Mayer. Meril je do stotinke natančno in v vse tri smeri ravnih površin celic. Vzorce je dobil ob zbiranju voščin za predela-

Satnišnica v Čebelarstem razvojno-izobraževalnem centru Gorenjske

vo. Nabral je 159 vzorcev. In kakšni so bili rezultati? Bukovec je nameril od 4,97 do 5,57 mm oz. srednjo vrednost 5,31 mm, Mayer, ki je meril natančneje, pa od 5,13 do 5,58 mm oz. srednjo vrednost 5,33 mm. Te meritve so potrdile ugotovitve iz Hoefflijevega priročnika za italijansko čebelo in Vogtove meritve za nemško čebelo (glej Preglednico 1).

Zanimivo je, da se njihove velikosti razlikujejo v decimalkah, ki so mnogokratnik števila 11.

Ko so merili vzorce naravno izdelanega satja v kraničih, so pričakovali, da se bodo razlike pojavile med krajevno zaokroženimi celotami, a se ta pričakovanja niso uresničila. To dokazuje tudi spodnja Preglednica 2.

Še bolj zanimivo pa je, da je bila širina celice pri kar 54 vzorcih 5,26 mm, pri 49 vzorcih 5,33 mm, pri 33 vzorcih pa 5,4 mm. Manj kot 5,3 mm so nameri-

li pri 39 odstotkih vzorcev, pri 43 odstotkih vzorcev pa so namerili od 5,31 do 5,35 mm. Glede na to je bilo kar 82 odstotkov vzorcev v pričakovanih okvirih. Za preostale lahko predvidevamo, da so posledica križancev.

Na podlagi vsega tega je bila odločitev o tem, kakšne matrične valje za izdelavo satnic bomo kupili, preprosta – torej 5,3 mm. Ob brskanju po starih člankih in drugih dosegljivih podatkih smo našli tudi podatek, da je iz 1 kg voska priporočljivo in zeleno izdelati vsaj 13 AŽ-satnic. Tudi tega se v Čebelarstem centru Gorenjske držimo. ■

Viri:

Rojc, V. (1944): Barva in velikost čebel v luči splošne menjavosti. V: Bukovec, A., ur. Čebelarški zbornik. Ljubljana: Slovensko čebelarstvo društvo, poglavje IV., str. 17–25.

Postavitev čebelnjaka

Vlado Augustin*, vlado.augustin@czs.si

Izbira in priprava prostora, na katerega bomo postavili čebelnjak, je ena od prvih težav, s katerimi se morajo spopasti ne samo začetniki, ampak tudi izkušeni čebelarji, kadar iščejo nove lokacije. Kot vsa druga živa bitja, so tudi čebele usodno povezane z okoljem, ki jim mora dajati čim boljše možnosti za preživetje, razvoj in razmnoževanje. Prav zaradi tega je postavitev čebelnjaka na čim bolj optimalen prostor zelo pomembna, če ne že usodna odločitev za uspešno čebelarjenje. Pri postavitvi čebelnjaka moramo tako upoštevati več dejavnikov, kot so: klima, mikroklima, relief, pašne razmere v vsem letu, motenje, dostop, sosedi, soglasje za postavitev itd.

Najpomembnejši dejavnik za uspešno čebelarjenje je podnebje (klima) določenega območja. Zavetna, proti jugu odprta dolina, ki jo obdajajo prisojna pobočja, ima vsekakor večje prednosti za čebelarjenje, kot doline, ki so obrnjene proti severu in so stalno pod udarom mrzle burje ter drugih hladnih zračnih tokov.

Skoraj vsi čebelarji imamo možnost, da si za svoje čebele poiščemo ali sami preskrbimo kar najugodnejšo mikroklimo, tj. klimo, ki naj bi vladala v neposredni okolici čebelnjaka. Za čebelnjak moramo poiskati zavetno lego ob robu gozda, za kakim zidom ali poslopjem, za bregom ali živo mejo. Čebelnjak mora stati na lokaciji, ki je neko-

liko toplejša od bližnje okolice, vendar ne na močni pripeki. Izbrana lega mora biti odprta proti jugu oz. jugovzhodu, kamor moramo usmeriti tudi čelo čebelnjaka. Pomembno je, da v okolici čebelnjaka ne pihajo premočni vetrovi, ker ti ovirajo čebele pri letenju. Ustrezno zavetje in s tem ustrezno mikroklimo lahko zagotovimo čebelam tudi sami z zasaditvijo goste žive meje na tisti strani čebelnjaka, s katere po navadi piha mrzel veter. Za postavitev čebelnjaka so najprimernejše zatišne uvale na prisojni legi z nekaj manjšimi listavci, najbolje s sadnim drevjem.

Veliko začetnikov se sprašuje, kako obrniti čebelnjak. Izkušeni čebelarji največkrat priporočajo usmeritev proti soncu ob 11. uri. Upoštevati morate geografsko uro ali pa preprosto usmerite čebelnjak za 15 stopinj proti vzhodu od južne smeri. Nekateri prisegajo na nekoliko bolj vzhodno usmeritev, da se čebele podajo na pašo že s prvimi sončnimi žarki, drugi pa čebele raje usmerijo proti zahodu, da ne bi

Razdalja čebelnjaka od pašnega vira (km)	Povprečen donos čebelje družine (kg)
0,8	14,8
1,6	10,6
2,4	9,7
3,2	8,2
4,8	6,3
6,4	2,4

* svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

prezgodaj letele na pašo, ko v naravi še ni pravega medenja. Pri usmerjanju čebelnjaka se moramo zavedati, da lahko na ta način zajamemo več ali manj sončnih žarkov, ki ogrevajo panje, po drugi strani pa moramo paziti, da čebel ne usmerjamo v večje ovire.

Klima in mikroklima pa ne vplivata zgolj na počutje čebel, ampak tudi na rastlinski svet, ki daje čebelam vsakdanjo hrano. Vsi vemo, kolikšnega pomena za čebelarjenje je zgoden spomladanski razvoj čebel, zato ni vseeno, kdaj začnejo cveteti prve spomladanske rastline.

Pašne razmere v okolici prostora, na katerem nameravamo postaviti čebelnjak, moramo ocenjevati celostno z vseh vidikov. Obstajajo namreč območja, na katerih je čebelam zagotovljen zgoden in buren spomladanski razvoj, pozneje pa vse leto ni več nobene prave paše. Po drugi strani pa obstajajo tudi območja, na katerih zgodaj spomladi ni pravega razvoja, pozneje pa so na njem paše, ki nadomestijo zamujeno in obilno napolnijo medišča.

Za uspešno čebelarjenje so vsekakor najustreznejša območja, ki dajejo čebelam čim daljši čas leta pelodno dražilno pašo in vsaj eno glavno pašo. Dražilno pašo najdejo čebele na skoraj vseh travniških in poljskih cveticah, sadnem in gozdnem drevju, otavi, planinskem cvetju in jesenskem resju. Glavne paše so pri nas predvsem paše na robiniji, kostanju, lipi ter na mani listavcev in iglavcev.

Z ogledom terena in obdobju cvetenja si lahko ustvarimo površno oceno o količini paše na nekem območju. To nam lahko zadostuje, da si izberemo okviren prostor za postavitev čebelnjaka. Vednje čebel med nabiranjem medicine je zelo spremenljivo in je odvisno od številnih dejavnikov. Če želimo natančno oceniti površino posameznih medovitih rastlin, moramo razširjenost in pogostnost določene paše vrisati v karto v mejnem radiju produktivnega leta čebel, to je v obsegu dveh kilometrov. Ker je zelo težko natančno oceniti celotno območje v tem obsegu (1256,6 ha), je pri preračunavanju površin priporočljivo posebej oceniti površine znotraj kroga 500 m (I. cona), nato površine v krogu 750–800 m (II. cona) in na koncu še površine v krogu do 2 km. Čebele namreč dobro izrabijo pašo v krogu 750–800 m, nato pa je izraba čedalje slabša (Lebedev, 2000).

Pri postavitvi čebelnjaka se moramo zavedati tudi tega, da zgodaj spomladi več kot polovica pašnih čebel nabira cvetni prah, in to po večini bližje kot 400 m od čebelnjaka (Lebedev, 2000). Zato je priporočljivo, da so najbližje čebelnjaku (I. cona) rastline, ki čebelam zagotavljajo dober spomladanski razvoj: leska, vrba iva, dren, žafran ..., nato (II. cona) pa medovite rastline, ki omogočajo nadaljevanje tega razvoja: regrat, češnja, višnja, jablana, sliva ...

Javno dostopni GERK za čebelarstvo. Slika je simbolična.

Ker imajo čebele dobro razvit vid, hitro opazijo večje cvetoče površine. Čebele tako na 100 m opazijo cvetoče drevo ali večji cvetoč grm, na 200 m veliko drevo, polno cvetja, ali primerljiv cvetoč travnik, na razdalji 500 m in več pa opazijo le večje cvetoče sestoje. Poleg iskanja z vidom, lahko čebele za iskanje paše uporabijo tudi vonj. Vonje dobrih paš čebele pogosto zaznajo že v panju, nato pa znane vonjave iščejo zunaj panja. Ker vonjave paš nosijo vetrovi, čebele hitreje najdejo privetrne kot odvetrne paše, zato moramo pri postavitvi čebelnjaka upoštevati tudi to.

Pašne razmere na prostoru, na katerem nameravamo postaviti čebelnjak, lahko izboljšamo s sajenjem in setvijo medovitih rastlin. Pri tem moramo računati, da bodo posajena drevesa in grmičevje začela cveteti in mediti šele čez nekaj let. Če želimo takoj izboljšati pašne razmere, se odločimo za setev medovitih rastlin, kot so: oljna ogrščica, sončnica, facelija in ajda.

Pri postavitvi čebelnjaka je pomembno, koliko čebeljih družin bomo naselili vanj in koliko bo njihovo domovanje oddaljeno od sosednjih čebelnjakov. Strokovne institucije priporočajo, da na območja s slabo pašo postavimo čebelnjak z 20–30 čebeljimi družinami, na tistih s srednjo pašo naj bi bilo v čebelnjaku 50–60 čebeljih družin, na območjih z zelo izdatno pašo pa največ 100. Skoraj vedno moramo predvidevati, da bo paša slaba, zato s številom čebeljih družin v čebelnjaku oziroma na enem stojišču ni priporočljivo pretiravati. Glede oddaljenosti od sosednjih čebelnjakov svetujejo, da naj bo ta večja od 2,8 km, saj se tako izognemo prekripanju mejnega radija produktivnega leta čebel in s tem preobremenjenosti spomladanske paše, prav tako pa je manjše tudi tveganje prenosa bolezni in ropanja čebel. Na žalost je takšno oddaljenost v naših razmerah, zaradi zelo goste poseljenosti s čebelnjaki skoraj nemogoče doseči.

Čebele morajo imeti neoviran dostop do paše. Prelet čez širše reke, avtoceste ali doline, po katerih stalno pihajo mrzli vetrovi, zahteva življenje mar-

sikatere pašne čebele. Seveda čebelnjaka ne bomo postavili v bližino takšnih mest. Prav tako čebelnjak ne sodi v bližino gnojšč, hlevov in obratov, v katerih predeljujejo sredstva, ki privabljajo čebele, niti v bližino intenzivno obdelovanih kmetijskih površin, na katerih so stalna praksa sodobni agrotehnični ukrepi, zlasti redno škropljenje in večkratna košnja. Čebelnjaka naj ne bi postavljali niti v bližino daljnovidov, saj elektromagnetno polje negativno deluje na čebele, tako da postanejo agresivne, za 30-40 odstotkov pa se zmanjša tudi donos (Bilaš, Krivcov, Lebedev, 1997).

Priporočljivo pa je, da stoji čebelnjak v bližini tekoče vode, kajti čebele potrebujejo za svoj obstoj poleg nektarja in cvetnega prahu tudi vodo, zlasti zgodaj spomladi. Prav tako je pomembno, da do kraja, na katerega bomo postavili čebelnjak, lahko brez večjih težav dostopamo vse leto.

Strokovna literatura izrecno poudarja, da morajo imeti čebele zlasti med zimskim mirovanjem čim več miru. Glede na to čebelnjaka ni priporočljivo postaviti v bližino hrupnih objektov, kot so tovarne,

železniške proge, letališča, avtoceste in podobno. Vendar praksa kaže, da se čebele dobro počutijo tudi v številnih čebelnjakih, ki stojijo v neposredni bližini takšnih objektov. Čebele bolj kot trajen hrup vznemirja sprememba hrupa.

Da bi čebelar po postavitvi čebelnjaka lahko užival v delu ter v miru opravljal svoje naloge, je treba vzpostaviti tudi dobrososedske odnose. To je še posebej pomembno, če ste se odločili postaviti čebelnjak v bližini naselja. Čebelnjak naj bo vsaj 20 m oddaljen od zemljišč sosedov in 50 m od javnih stavb, poti, igrišč ipd. Upoštevati je treba, da se veliko ljudi boji čebel, to pa lahko povzroči nepredvidljivo panično reakcijo. Prav tako so nekateri ljudje tudi alergični na čebelji pik, pri manjšem številu pa se lahko pojavi še anafilaktični šok. Zaradi tega se mora vsak čebelar potruditi, da vzpostavi dobro komunikacijo s sosedi in jih seznanji s koristnostjo čebel, še posebej za oprasovanje. Seznanji naj jih tudi s postopanjem s pobeglim rojem, z letom čebel in nevarnostmi ob morebitnem čebeljem piku. Pri tem je lahko v veliko pomoč kozarec medu. ■

Ali je ves med enak?

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Vsak čebelar ve, da med ni enak medu, saj to zaznamo že pri senzoričnih lastnostih medu. Akacijev med nekega čebelarja ni enak akacijevemu medu sosednjega čebelarja, še več, v okviru enega točenja se razlikuje tudi med, nabran v različnih panjih istega čebelnjaka. Razlikujejo pa se seveda tudi medovi, pridelani v različnih letih. Večja pestrost je pri cvetličnih in gozdnih medovih, saj je pri teh pestrejši že sam izvor medicinske oz. mane. Medu ne pridobivamo po receptu, čebele osnovno surovino nabirajo v naravi, človek pa jih ne more usmerjati, kam naj letijo. Slovenija leži v Srednji Evropi, kjer se stikajo štiri velika geografska območja: Alpe, Pannonska kotlina, Dinarsko gorovje in Sredozemlje. Pestra geološka zgradba, razgibanost reliefa in dejstvo, da se Slovenija razprostira na štirih biogeografskih območjih, omogočajo veliko rastlinsko in živalsko pestrost, to pa vpliva tudi na raznovrstnost medu. Razlike seveda ne obstajajo, če jih ni mogoče dokazati. Ali se torej vzorci slovenskega medu med seboj dokazljivo razlikujejo?

Urška Kropf (2009) je dokazala, da se medovi razlikujejo med seboj v fizikalno-kemičnih lastnostih, vsebnosti analiziranih elementov in tudi po naravnih stabilnih izotopih. Slovenijo je razdelila na štiri makroregije in devet submakroregij.

Tudi mi smo ugotavljali podobno, le da je nas najbolj zanimalo, ali se slovenski medovi med seboj razlikujejo po vsebnosti peloda. Pelod v medu je namreč pomemben za določanje botaničnega in geografskega porekla medu.

Slovenijo smo razdelili na šest fitogeografskih območij (glej Sliko 1): alpsko (AL), preddalpsko (PA), submediteransko (SM), dinarsko (DN), preddinarsko (PD) in subpanonsko (SP) območje, ugotavljali smo razlike med medovi različnega botaničnega in fitogeografskega porekla, pa tudi med medovi, pridelanimi v posameznem letu. Poleg razlik v pelodni sestavi smo ugotavljali še razlike v vsebnosti vode in električni prevodnosti, s Shannon-Weaverjevim indeksom pa smo ugotavljali tudi pestrost medu glede na vsebnost peloda – kolikor višji je indeks, toliko več vrst peloda je v vzorcu.

* mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Pelod (cvetni prah) v medu

Da je med prav določene vrste, mora vsebovati vsaj 45 % zrnc peloda te vrste. Izjemi sta akacijev (7 %) in lipov (1 %) med, ki lahko vsebujeta precej manj peloda rastline, po kateri se imenujeta, prav tako pa je izjema tudi kostanjev med, ki mora vsebovati vsaj 86 % peloda pravega kostanja, da ga lahko imenujemo kostanjev med, in med oljne ogrščice (60 %). Poleg tega morajo posamezni vrsti medu ustrezati še njegove senzorične in fizikalno-kemične lastnosti.

Pelodna analiza je uporabna tudi za določanje izvora medu, saj so pelod in elementi mane v medu nekakšen prstni odtis (*fingerprint*) okolja, iz katerega izvira med, tako da določanje geografskega izvora temelji na določanju celotnega spektra peloda v medu v povezavi z rastlinstvom določenega območja.

Glede na delež peloda v medu je ta lahko:

- vodilni, prevladujoči pelod – če ga je v vzorcu več kot 45 % vsega peloda,
- spremljajoči, sekundarni pelod – če ga je v vzorcu več kot 15 in manj kot 45 %,
- pomembnejši posamični pelod – če ga je v vzorcu več kot 3 in manj kot 15 %,
- posamični pelod – pelod, ki ga vzorec vsebuje manj kot 3 %,
- zapisati pa je treba tudi tisti pelod, ki je bil pri analizi vzorca zgolj opažen.

Kako pelod sploh zaide v med?

Pelod se v medu pojavi po več poteh. Ko čebela obiše cvet, vzpostavi tudi tesnejši ali rahlejši stik – odvisno od strukture cveta – s prašnicami. Nekaj peloda pade v nektar, ki ga čebela posesa v medni

želodček, v panju pa ga odloži v celice satja – tako pelod vsebuje tudi iztočeni med.

Poleg tega neposrednega vira, ki je najpomembnejši za določanje izvora medu, pa lahko pelod v osnovno surovino medu in pozneje v med zaide še na druge načine. Med čebeljim letom na pašo se čebeljega dlakavega telesca oprime veliko pelodnih zrnc, ki lahko z njega padejo v nepokrit in nezrel med v satju. Na izpostavljene površine nektarja ali lepljivo mano na listih ali iglicah iglavcev pade tudi nekaj peloda, ki je v zraku. Na ta način se v medu znajde predvsem pelod vetrovetk. Navsezadnje lahko pelod vnesemo v med tudi čebelarji med svojimi čebelarskimi opravili. Največkrat se to zgodi, kadar točimo sate z zalego, ki vsebujejo veliko shranjenega peloda. Zgodi pa se tudi, da se sati s pelodom znajdejo v medišču in tako v med pade pelod, ki so ga nabrale čebele, ki nabirajo izključno pelod.

Slovenski medovi se razlikujejo po pelodni sestavi

V slovenskem medu je največ peloda pravega kostanja (*Castanea sativa*), saj ga najdemo kar v 98,61 % vzorcev. Pelod pravega kostanja se pojavlja tudi v vzorcih z dinarskega območja, čeprav tam ponekod sploh ne uspeva. Največ ga je v vzorcih s predinarskega območja, njegova vsebnost pa se manjša (po navedenem vrstnem redu) v vzorcih s subpanonskega, predalpskega, alpskega, submediteranskega in z dinarskega območja.

Drugi najpogostejši pelod v naših vzorcih je pelod **sadnega drevja**. Našli smo ga v nekaj več kot 95 % vzorcev, največkrat kot posamični pelod, v 4,43 % vzorcev pa je bil vodilni pelod. Poleg peloda pravega kostanja in pelodov sadnega drevja se je kot vodilni pelod pogosto pojavil tudi pelod spominčice (*Myosotis* sp.), redkeje v vzorcih s submediteranskega in subpanonskega območja, pogostejše pa v vzorcih cvetličnega medu.

Preostali vodilni pelodi v slovenskem medu so še pelodi javorja (*Acer* sp.), nebinovk (*Apiaceae*), križnic (*Brassicaceae*)

Slika 1: Razdelitev Slovenije na šest fitogeografskih območij

ae), križnic tipa oljne ogrščice (*Brassicaceae*, *Brassica*-tip), navadnega ruja (*C. cogygyria*), vresovke (*Ericaceae*), oslada (*Filipendula* sp.), malega jesena (*F. ornus*), lilijevke (*Liliaceae*), trpotca (*Plantago* sp.), robinije (*R. pseudacacia*), sadnega drevja, vrbe (*Salix* sp.), lipe (*Tilia* sp.) in plazeče detelje (*T. repens*).

Relativna pogostost peloda posameznih rastlin v vzorcih medu je odvisna od fitogeografskega območja in leta pridelave medu. S testoma ANOVA in STATIS smo ugotovili, da je za vzorce medov s **submediteranskega območja** značilna vsebnost peloda navadnega ruja (*C. cogygyria*), za vzorce s **subpanonskega območja** pa vsebnost peloda oljne ogrščice (*Brassica* sp. tip). Značilnost medov s **submediteranskega območja** sta tudi peloda deraka ali kristusovega trna (*P. spina-christi*) in pajesna (*A. altissima*). V vzorcih akacijevga medu s **subpanonskega območja** je posebej tudi plazeča detelja (*T. repens*). Manj izraziti posebnosti so tudi trpotec (*Plantago* sp.) v vzorcih lipovega medu s **predalpskega območja**, pelodi iz družine vresovk (*Ericaceae*) v vzorcih gozdnega medu z **alpskega območja** in predstavniki družine lilijevk (*Liliaceae*) v vzorcih akacijevga medu s **submediteranskega območja**.

Pestrost slovenskega medu

Če pestrost medu ugotavljamo po Shannon-Weaverjevem indeksu (SW), so po pelodni sestavi najpestrejši **akacijevi** medovi, sledijo jim cvetlični, gozdni in lipovi, najmanj pestri pa so kostanjevi medovi. To sicer ugotovimo že na prvi pogled, saj ti medovi lahko vsebujejo 99 % peloda pravega kostanja. Če pa vzorce primerjamo med fitogeografskimi območji, so najpestrejši medovi z **dinarskega območja**, sledijo medovi s submediteranskega, subpanonskega, predalpskega in z alpskega območja, najmanj pestri pa so medovi s preddinarskega območja. K manjši pestrosti peloda v medu veliko prispeva pelod pravega kostanja, saj je ta po navadi zastopan v večjem relativnem odstotku. Najpestrejši so medovi z dinarskega območja, saj je pravi kostanj tam najmanj zastopan. Nasprotno pa imajo najmanjše vrednosti SW-indeksa vzorci s preddinarskega, z alpskega in s predalpskega območja, ki vsebujejo največ peloda pravega kostanja.

Razlike v vsebnosti vode in električni prevodnosti

Če ne glede na leto pridelave primerjamo razlike v vsebnosti vode s fitogeografskim poreklom medu, ugotovimo, da so vzorci cvetličnega medu vsebovali več vode kot vzorci akacijevga in gozdnega medu. Glede na leto pridelave so vzorci iz leta

2008 vsebovali več vode kot vzorci iz leta 2006 in 2007. Med vzorci z različnih fitogeografskih območij pa ni bilo razlik v vsebnosti vode, prav tako pa tudi ne v okviru posameznih vrst medu. Vsebnost vode v medu je odvisna od več dejavnikov, med drugim tudi od sezone, podnebja, živalnosti čebelje družine, panjskega sistema in možnosti za prezračevanje v njem, pa tudi od izvora in vrste čebelje paše ter vremena v pašnem obdobju.

Ker je električna prevodnost specifična za posamezne vrste medu, se seveda po njej razlikujejo tudi vzorci različnih vrst medu, to pa je vzrok, da se po električni prevodnosti razlikujejo tudi vzorci z različnih fitogeografskih območij oz. iz različnih let pridelave medu.

Med vzorci iste vrste medu se posamezni vzorci v električni prevodnosti razlikujejo pri gozdnem in akacijevem medu. Tako imajo vzorci gozdnega medu s predalpskega območja večjo električno prevodnost kot vzorci tega medu s preddinarskega, submediteranskega in subpanonskega območja, vzorci akacijevga medu s preddinarskega in submediteranskega območja pa imajo večjo električno prevodnost kot vzorci tega medu s subpanonskega območja.

Gozdni med ni vrstni med, saj so povzročitelji medenja lahko različni, zato so njegove senzorične in fizikalno-kemične lastnosti zelo pestre, to pa potrjuje tudi električna prevodnost. Na enem območju je bilo morda več surovine ene rastline, na drugem pa druge. Nekoliko težje je razložiti te razlike pri akacijevem medu. Povsem mogoče je, da so bili vzorci s subpanonskega območja čistejši, pri vzorcih s preostalimi dveh območij pa je bila surovina tudi nektar drugih rastlin, največkrat nektar sadnega drevja ali navadnega ruja.

Razlike v električni prevodnosti bi sicer pričakovali tudi med vzorci lipovega medu, ki je lahko tako nektarnega kot manovega izvora, pa tudi pri cvetličnem medu, katerega viri so lahko zelo različni.

Sklep

Medovi iste vrste se torej razlikujejo med seboj, in to ne samo po občutkih čebelarjev, saj je te razlike mogoče znanstveno dokazati. Če se bo v prihodnje kdo pritoževal, da ste mu letos ponudili drugačen med kot lani, mu le pogumno povejte, da je med pač pester. ■

Viri:

- Kandolf Borovšak, A. (2011): *Pelodna sestava medu z različnih fitogeografskih območij Slovenije*. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta. Magistrsko delo.
- Kropf, U. (2009): *Elementna in izotopska sestava medu iz različnih geografskih regij Slovenije*. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta. Doktorska disertacija.

Čebelji fitnes – vplivi krmljenja na čebelje družine (IV. del)

Maja Smodiš Škerl*, maja.smodis.skerl@kis.si

Čebele predelajo sladkorni sirup v hrano, podobno medu

V prejšnji številki smo predstavili za čebele potencialno škodljive vplive spojine HMF (hidroksimetilfurfural), ki nastaja v medu in sirupih. Poznamo tudi druge spojine, tj. nekatere sladkorje ali saharide, ki pri čebelah povzročajo zastropitev. Saharozni sladkor v obliki raztopine po krmljenju za zimo čebele po večini predelajo v enostavne sladkorje, to sta glukoza in fruktoza, ki ju nato skladiščijo v satju. Ogljikohidratna hrana v takšni obliki je precej podobna medu in tudi senzorično jo težko razlikujemo od naravnega medu iz nektarja ali mane.

Za čebele škodljivi sladkorji, kot so galaktoza, arabinoza, ksiloza, melibioza, manoza, rafinoza, stahiloza in laktoza, toksično vplivajo nanje že v majhnih količinah v sirupu. Med neškodljive in hranljive sladkorje spadajo glukoza, fruktoza, maltoza, saharoza, melecitoza in trehaloza. V čebelarstvu za krmljenje družin najpogosteje uporabljamo rafinirani beli (namizni) sladkor, pridobljen iz sladkorne pese ali sladkornega trsa. **Rafinirani sladkor je sestavljen iz čiste saharoze, ki je za čebele hranljiva in varna. Problematičen je delno rafinirani pesni sladkor, ki pri čebelah skrajšuje življenjsko dobo** (Bailey, 1966).

S kakšnim sladkorjem sploh krmimo čebelje družine? Čebelarji se večkrat sprašujemo, od kod izvira rafiniran sladkor, ki ga dobimo na tržišču. Največkrat na embalaži ni podatka o tem, ali je sladkor pridobljen iz sladkorne pese ali iz sladkornega trsa. Izvor sladkorja se običajno lahko določa s kemično (izotopsko) analizo ^{13}C , ki nam pove, ali saharoza izvira iz rastlin s tremi ogljikovimi atomi - $\text{C}3$ (kot je npr. sladkorna pesa) ali iz rastlin s štirimi ogljikovimi atomi - $\text{C}4$ (kot sta koruza in sladkorni trs). V nalogi iz Uredbe, ki jo v tem letu končujemo, smo analizirali nekatere sirupe, ki smo jih uporabili v naši raziskavi: TruSweet (Cargill), Apiinvert (Südzucker) in

sladkorno raztopino (rafinirani beli sladkor, vsebuje saharozo). Po rezultatih analize sladkorji (glukoza in fruktoza) v sirupu TruSweet izvirajo iz koroze. Vzorec sirupa Apiinvert je sestavljen iz mešanice invertnega sirupa (npr. glukoza/fruktoza in sladkorna raztopina), izvor rastline za ta vzorec sirupa ni bil ugotovljen. Analiza je pokazala, da **saharozna v našem vzorcu raztopine rafiniranega belega sladkorja izvira iz sladkorne pese**.

Kateri sladkor čebele po krmljenju s sirupi skladiščijo v satju? Avgusta 2011 smo s sirupi TruSweet, Apiinvert in raztopino rafiniranega belega sladkorja (2 dela sladkorja in 1 del vode) krmili poskusne družine. Oktobra 2011 in marca 2012 smo iz satja teh družin odvzeli vzorce zaloge hrane ter v Centralnem laboratoriju Kmetijskega inštituta Slovenije analizirali vsebnost fruktoze, glukoze in saharoze v njej (slika 1). Zaloge hrane v družinah, ki smo jih krmili s sirupom TruSweet (glukoza/fruktoza; slika 1A), so pokazale, da so čebele ohranile podobno razmerje glukoze in fruktoze, kot je bilo sprva v sirupu. Iz slike 1B je razvidno, da so saharozo iz sirupa Apiinvert (saharozna/fruktoza/glukoza) predelale z 19,4 odstotka predelale v 3 odstotke (oktober 2011). Marca 2012 je saharoze ostalo le še 1,3 odstotka. V skupini družin, ki smo jih krmili z raztopino rafiniranega belega sladkorja, so čebele saharozo predelale v fruktozo in glukozo (slika 1C), podobno kot so predelale sirup Apiinvert.

Iz rezultatov lahko sklepamo, da čebele saharozo predelajo v takšno razmerje fruktoze in glukoze, kot jim verjetno najbolje ustreza za lažjo porabo, če imajo to možnost (za razliko od sirupa TruSweet, ki ne vsebuje saharoze). Če sestavo »predelanega medu« primerjamo s sestavo naravnega medu, vidimo, da naravni med v povprečju vsebuje 38 odstotkov fruktoze, 31 odstotkov glukoze ter še nekaj drugih dvo- in tri-saharidov (Doner, 1977). **Ob tem se poraja vprašanje, ali lahko takšen »nepravi med« zaide v iztočen med, za katerega mišlimo, da je popolnoma naraven?**

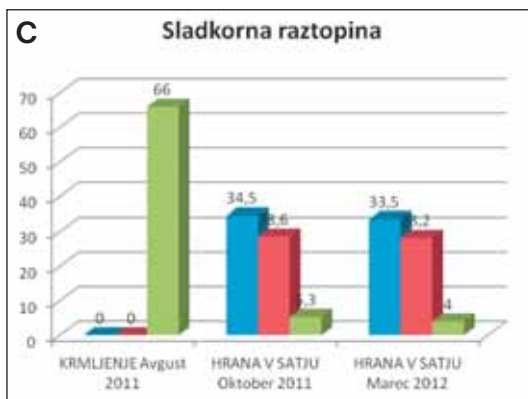
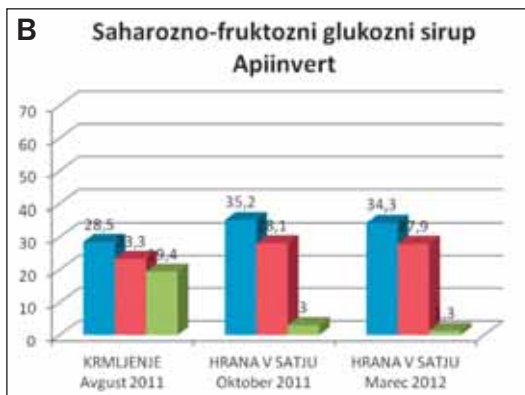
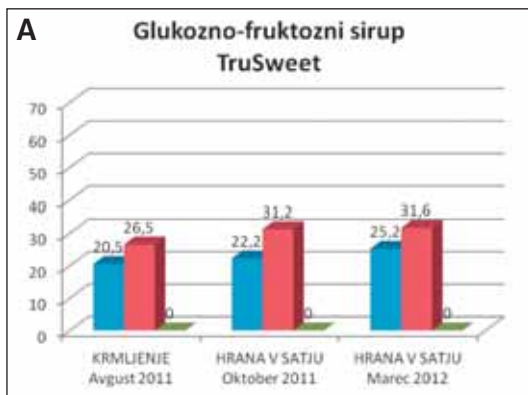
* dr., Kmetijski inštitut Slovenije

SELAČ, MIZARSTVO, D. O. O.

Planina pri Cerknem 49,
5282 CERKNO
GSM: 031/304 118
e-pošta: stane.selac@gmail.com

Izdelujemo kakovostne AŽ-panje iz sušenega smrekovega lesa na zelo trden spoj, površinsko zaščiteni, pitalnik 2 l, ponudba 10S, 12S, 7S, v ponudbi tudi AŽ-satniki: lepljeni, cinkani in vrtani iz kakovostnega lipovega lesa.

Slika 1: Sladkorji v sirupih pred krmiljenjem in v zalogi iz satja poskusnih čebeljih družin izraženo v odstotkih. Legenda: modra – fruktoza, rdeča – glukoza, zelena – saharoza.

Ponarejen in »nepravi« med

Na tržišču se lahko znajdejo tudi ponarejeni živilski izdelki. Ponarejanje je goljufivo dejanje, s katerim je živilski izdelek prirejen tako, da mu dodajo sestavine slabše kakovosti ali odvzamejo sestavine, ki izdelku dajejo lastnosti in vrednost (Low, 1997). Zakaj bi nekdo hotel tako zavajati kupce? Najpogostejši vzrok je nižja cena dodanih sestavin. Obstajata dva načina, kako mački stopiti na rep in dokazati ponarejanje živil. Prvi način je dokazati vsebnost tuje sestavine, drugi pa določiti značilna odstopanja od pričakovanih vrednosti v koncentraciji naravnih sestavin v živilu. V praksi pogosto uporabljajo oba načina in tudi med pri tem ni izjema. Znano je, da se ponarejanje medu pojavlja že od nekdaj, saj ima med kot naravno živilo relativno visoko ceno. Ker je po večini sestavljen iz ogljikovih hidratov (teh je približno 80 odstotkov), ga je razmeroma lahko ponarediti z dodajanjem poceni sladkornih izdelkov. V ponarejenih medovih so našli melaso, karamelo, koruzni sladkorni sirup, sladkor iz pese in trsa, invertni sladkor in tudi koruzni sirup z visokim deležem fruktoze (Ruoff in Bogdanov, 2004; White, 1980).

Naravni med je zelo raznolik po svoji sestavi, saj je lahko različnega botaničnega in geografskega izvora. Raznolikost je za dokazovanje potvorbe

medu kar precej trd oreh, saj je tudi kemična sestava sirupov zelo podobna sestavi naravnega medu (Ruiz-Matute in sod., 2007). Da je med ponarejen (mu je bil dodan sladkor), lahko zaznamo že senzorično, s čutili. Tak »med« ima navadno precej bolj sladkoben vonj in okus, kot ga ima naravni med. Težje je pri »medu«, ki vsebuje različne sladkorne sirupe, s katerimi je čebelar krmilil družine. Takšen »med« je po barvi, vonju, okusu in aromi zelo podoben naravnemu medu. Potvorbe medu je mogoče dokazovati kemično in z novimi metodami se lahko prisotnost sirupov potrdi že pri nizkih vsebnostih (Ruiz-Matute in sod., 2007).

Prihodnjic: Kaj lahko pričakujemo od čebeljih družin po krmiljenju s sladkorno raztopino in kako na njihovo vitalnost vplivajo sirupi? Predstavili bomo nekaj izsledkov naše raziskave, izvedene na poskusnih družinah. ■

Viri:

- Bailey, L. (1966): *The effect of acid-hydrolyzed sucrose on honeybees*. Journal of Apicultural Research, št. 5, 127–136.
- Low, N. H. (1997): *Food authenticity analysis by high performance anion exchange chromatography with pulse amperometric detection*. Semin. Food Anal., št. 2, str. 55–70.
- Ruiz-Matute, A. I., Soria, A. C., Martinez-Castro, I., Sanz, M. L. (2007): *A new methodology based on GC-MS to detect honey adulteration with commercial syrups*. Journal of Agricultural Food and Chemistry, št. 55, str. 7264–7269.
- Ruoff, K., Bogdanov, S. (2004): *Authenticity of honey and other bee products*. Apiacta, št. 38, str. 317–327.
- White, J. W. jr. (1980): *Detection of honey adulteration by carbohydrate analysis*. J. AOAC Int., št. 63, str. 11–18.

Spletna stran, ki prodaja

Tanja Magdič*, tanja.magdic@czs.si

Spletna stran je dandanes za vsakogar tako rekoč nujnost, lahko pa je tudi veliko več, namreč učinkovita možnost za trženje in prodajo čebeljih pridelkov in izdelkov, pa tudi za morebitno dodatno ponudbo apiterapije in čebelarstva turizma.

Na brezplačnem izobraževanju za čebelarje z naslovom »Spletna stran, ki prodaja«, ki je v prostorih ČZS potekalo 31. januarja 2013, nam je predavatelj Uroš Čimžar predstavil, kako zasnovati spletno stran, namenjeno doseganju konkretnih ciljev, kot so povpraševanje, nakupi ali prijave. Udeleženci so lahko spoznali načela načrtovanja spletne strani, kako pripraviti kakovostne in prepričljive vsebine, seznanili pa so se tudi z različnimi načini pridobivanja obiskovalcev, od optimizacije za iskalnike in oglaševanja na Googlu do Facebooka in e-poštnega marketinga. Dokaz, da je spletna stran dandanes nepogrešljivo tržno orodje, je tudi to, da se je predavanja udeležilo približno sto zainteresiranih. V nadaljevanju si lahko preberete nekaj namigov o tem, na kaj morate biti pozorni, ko vzpostavljate svojo spletno stran.

In kaj je najpomembnejše, ko se odločimo za svojo spletno stran? Postaviti si moramo cilje, ki jih želimo s spletno stranjo doseči. Ko imamo jasen cilj(-e), si ogledamo še, kateri so cilji obiskovalcev spletne strani, saj mora biti ta pripravljena tako, da izpolnjuje njihove cilje, če jih želimo zadržati na naši spletni strani, jim predstaviti ponudbo in jim ne nazadnje izdelke iz naše ponudbe tudi prodati. Glede na to moramo svoje kupce oz. stranke dobro poznati in vedeti, kaj iščejo, kateri so njihovi problemi in na kakšen način lahko s svojimi izdelki zadovoljimo njihove potrebe. Od našega poznavanja kupcev in odgovorov na ta vprašanja bo namreč odvisno, kako bomo oblikovali vsebino naše spletne strani.

Ko se odločamo za vzpostavitev svoje spletne strani, je pomembno, da vemo, kako naši obiskovalci najdejo določeno spletno stran. **Obstaja več načinov obiskovanja spletnih strani:**

- **neposreden obisk** – obiskovalci so o nas že slišali in namensko obiščejo našo spletno stran (poznajo spletni naslov, naše podjetje, iščejo kontaktne podatke, ...);
- **prek iskalnikov** – iskanje prek iskalnikov lahko

poteka na različne načine: obiskovalec lahko išče po ključnih besedah, npr. med, čebelar, matični mleček ..., lahko zasledi oglas in si potem ogleda tudi našo spletno stran ali pa določenemu iskalniku, npr. Googlu, plačamo, da se naše podjetje ali čebelarstvo pojavlja na najvišjih mestih. Kolikor več bomo plačali, toliko višje bomo uvrščeni. Spletno stran lahko prilagajamo tako, da jo iskalniki bolje razumejo in hitreje najdejo;

- **prek družbenih omrežij** – družbena omrežja vam na preprost način omogočajo ustvarjanje novih, zelo pomembnih povezav z vašimi spletnimi stranmi in s tem tudi širjenje vaše ponudbe med uporabniki teh omrežij. Prek družbenega omrežja lahko ustvarite svojo mrežo »prijateljev«, ki jim boste brezplačno, hitro in nevsiljivo predstavili ponudbo ali nov izdelek, lahko pa jim boste ponudili tudi popust, tako da vas bodo z veseljem priporočali drugim. Družbena omrežja so kot neke vrste forum, na katerem obiskovalci izmenjujejo mnenja in iščejo nasvete za svoje probleme;
- **prek založnikov** – založniki so druge spletne strani, forumi, blogi, na katerih lahko objavljamo svoje prispevke in oglase ali pa uporabnikom foruma oz. bloga svetujemo o tematiki, ki jih zanima;
- **prek e-poštnega marketinga** – zberemo bazo elektronskih naslovov, na katere pošiljamo strokovne članke, novice, obvestila in obvestila o akcijah ... Na te naslove ne smemo nikoli pošiljati spamov, vsebine prilagajamo naslovnikom, spodbujamo vnovične nakupe ... Vse to lahko storimo z nizkimi prodajnimi stroški.

To so načini, kako privabiti kupce na našo spletno stran, vendar sam obisk še ni dovolj. **Spletna**

* svetovalka JSSČ za ekonomiko

stran mora biti narejena tako, da bo obiskovalca zadržala in mu ponudila rešitve za njegove težave. Zato je zelo pomembno poznavanje kupca in njegovih težav. Naša spletna stran mora ponuditi tisto, zaradi česar je obiskovalec nanjo kliknil: rešitev njegovega problema.

Kako ljudje uporabljajo internet? Vedeti moramo, da vsebin ne berejo, temveč jih skenirajo. Iščejo prave rešitve za svoje težave in klikajo na prvo pravo rešitev. Pri tem nočejo preveč razmišljati, zato jim moramo ponuditi konkretno rešitev, konkreten izdelek.

Preden se lotimo vzpostavljanja svoje spletne strani, je dobro pogledati tudi spletne strani naše konkurence. Pomembno je, da je naša spletna stran pregledna, preprosta za uporabo in da ponuja nekaj prijemljivega. Še posebno pozornost moramo na-

meniti vstopni strani, na kateri ne sme biti nametanih preveč podrobnosti. Zapomnimo si, da tudi tukaj velja **manj je več**.

Ne glede na vse prednosti, ki jih ponuja internet, pa se moramo zavedati tudi nevarnosti njegove uporabe. Še posebej pazljivi moramo biti ob uporabi družbenih omrežij, katerih najpogostejše nevarnosti so kraja identitete, zloraba zasebnih podatkov, kraja zaupnih podatkov, izguba ugleda, neželena sporočila ... Prav tako se moramo zavedati, da spletna stran, ki smo jo vzpostavili samo zato, da jo imamo, še ne bo sama povečala prodaje naših izdelkov ali naše prepoznavnosti. Pri vzpostavljanju spletne strani, s katero bomo dosegali zastavljene cilje, je priporočljivo, da poiščemo pomoč strokovnjaka oz. čim več informacij o dobri spletni strani. ■

Novice iz sveta

Nemčija

MiteZapper je trgovsko ime za ameriški plastični sat s trotovskega celicami, ki ga je mogoče z električnim tokom iz 12-voltnih baterije segreti na temperaturo, pri kateri poginejo tako trotovske bube kot tudi varoje. Na univerzi Bochum so skušali ugotoviti, ali je boj proti varojam s tem satom uspešnejši in primernejši od znanega klasičnega izrezovanja trotovskega gradilnega sata. Za poskus so uporabili tri panje s plastičnim trotovskega satom in tri z običajnim gradilnim satom. Kmalu se je pokazalo, da čebele plastičnega sata po segrevanju ne očistijo vseh mrtvih trotoev in da niso poginile vse varoje, saj je ostalo živih kar od 5–20 odstotkov. Ko so po končani sezoni v poskusnih panjih prešteli vse varoje, so ugotovili, da jih je bilo v tistih s sati MiteZapper od 800–6000, v tistih, v katerih so trotoevno izrezovali, pa od 300–4000. Poleg tega je treba vzeti v zakup tudi to, da stane en plastični trotovski sat 45 EUR in da stane kontrolna naprava še dodatnih 50 EUR, če o ceni 12-voltnih baterije niti ne go-

vorimo. Torej bomo še naprej ostali kar pri dobrem starem izrezovanju trotovine, saj bomo pri tem vsakič pridobili še približno 90 g neobremenjenega voska.

Franc Šivic

Vir: Aumeir, P. (2012): *Der MiteZapper im Test*. Deutsches Bienen Journal, št. 12, december 2012, str. 20.

EU

Evropska agencija za varnost hrane (EFSA) je 16. januarja 2013 objavila mnenje o vplivu nekaterih neonikotinoidev na čebele in druge opraševalce. Na podlagi zahteve Evropske komisije je ta agencija **ugotovila, da trije insekticidi iz razreda neonikotinoidev (klotianidin, imidakloprid in tiametoksam) povzročajo številna tveganja za čebele**. Njena naloga je bila oceniti ogroženost, povezano z uporabo klotianidina, imidakloprida in tiametoksama pri zaščiti semen, predvsem njihove akutne in kronične vplive na preživetje in razvoj čebelje družine.

Pri oceni ogroženosti so znanstveniki Evropske agencije za varnost hrane največ pozornosti namenili trem najpogostejšim načinom izpostavljenosti čebel neonikotinoidom, in sicer:

- izpostavljenosti ostankom neonikotinoidev v nektarju in cvetnem prahu zaščitene rastlin;
- izpostavljenosti prahu, ki nastane med sejanjem z zaščitene semenom;
- izpostavljenosti ostankom v gutacijski tekočini zaščitene rastlin.

V mnenju je še posebej opazna ugotovitev, da je treba na podlagi še strožjega nadzora nad obstoječimi terenskimi raziskavami pripraviti še

Plastični sat MiteZapper

bolj celostno in natančnejšo oceno ogroženosti za čebele. Prav tako so v mnenju predlagane spremembe, ki naj bi zagotovile večje varstvo čebel. Evropska komisija tudi navaja, da za zdaj še ne more sprejeti dokončnih smernic za oceno ogroženosti čebel pri uporabi neonicotinoidov, saj v najnovjših ocenah obstaja visoka stopnja negotovosti.

Vlado Auguštin

Vir: <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/3066.htm>

Švica

Švicarsko združenje tamkajšnjih nemških in retoromanskih čebelarjev je izvedlo anketo o vedanju porabnikov pri nakupih medu. Od stotih vprašanih jih je 45 odgovorilo, da je zanje pri odločitvi, kateri med bodo kupili, pomembno, da je med domač, torej švicarski. 27 kupcev je povedalo, da so pri tem pozorni tudi na konsistenco medu: veliko jih meni, da je tekoči med manj vreden od kristaliziranega. Na oblikovanje embalaže, barvo in ceno je pozornih samo deset vprašanih. Nad odgovori na vprašanje, ali poznajo švicarski med iz kontrolirane pridelave, ki ga prodajajo v kozarcih z zlato nalepko, pa so bili avtorji ankete

Foto: MB

Švicarski med iz kontrolirane pridelave

nenprijetno presenečeni: kar 95 odstotkov vprašanih je odgovorilo, da takšnega medu ne poznajo. Ali je vzrok tako slabega poznavanja medu iz kontrolirane pridelave slaba promocija med Švicarji? Na to vprašanje bo moralo ustrezen odgovor poiskati vodstvo združenja. Sicer pa v Švici prodajajo med v 500-gramskih kozarcih po 10 frankov ali okroglo 8 EUR. ■

Franc Šivic

Vir: Beckedorf, S. (2013): *Schweizer kaufen regional*. Deutsches Bienen Journal, št. 2, februar 2013, str. 5.

APITERAPIJA

Apiterapevtski čebelnjak – na kaj moramo biti pozorni pri gradnji? (II. del)

Franc Grošelj*, franc.groselj@vitasan.si

V prvem delu mojega članka se mi je zgodila neljuba napaka. Pri opisovanju 12-satnega AŽ-panja sem predlagal, da bi v medišču razklenili sate in jih uporabili samo deset. Ta predlog zdaj popravljam. V medišču torej obdržimo osem satov ter jih enakomerno razklenemo po vsej širini panja. Čebele bodo tako na vsaki strani sata naredile najmanj 21–22 mm globoke celice, ki jih matica ne bo zalegala. Tako bomo dobili panj, iz katerega bomo lahko izločili matično rešetko, ob točenju medu pa bomo morali paziti, da satja ne bomo prelomili. Po navadi se to ne zgodi, če točimo previdno in postopno, lahko pa v sredino sata vgradimo tudi tenko leseno ploščo kot oporo za graditev celic, še posebej, če na našem območju večkrat med hižo oz. če nam težave večkrat povzročata hitra kristalizacija medu. Sam vedno dajem prednost lesu pred kovino, predvsem

zaradi škodljivosti kovinskih zlitin, s katerimi so obdelane površine, npr. površina matične rešetke (krom, nikelj).

Poudariti moram, da so moji predlogi o preureditvi AŽ-panja iz hladne v toplo stavbo neobvezni, tako da jih tisti, ki jih ne bo mogel ali jih ne bo želel izvesti, pač ne bo izvedel. Poudarjam pa tudi, da gre pri tem načinu in posegu za vnovično obujanje starih znanj slovenskih čebelarjev, kot so bili Glavar, Janša, Levstik, in vseh tistih čebelarjev, ki so čebelarili s kranjčiči. Obdobje našega kranjčiča, v katerem so si čebele satje vedno zgradile v smeri tople stavbe, je bilo gospodarsko najučinkovitejše obdobje našega čebelarstva, saj smo Slovenci tedaj po vsem svetu prodajali med, vosek, družine, predvsem pa matice naše kranjčice. S premičnim satjem smo kranjčiča sicer opustili in s tem tudi toplo stavbo.

Poznamo pa naš Kirarjev panj, ki je že vse od začetka zelo gospodaren, uspešen in zaradi pre-

* dr. med.

prostega dela z njim zelo priljubljen. Na Štajerskem se v novjšem obdobju vse bolj uveljavlja v različici srednje velikosti. Zakaj? Zato, ker je upravljanje z njim preprosto, kajti ko čebelar enkrat obvlada tehnologijo, pregledi trajajo veliko manj časa kot pri AŽ-panju. Med plodiščem in mediščem ni matične rešetke in s tem tudi ne z njo povezanih težav, na primer uhajanja matice v medišče. Plodišče je dovolj veliko za razvoj družine, zato ni premeščanja, med pa vedno točimo iz deviškega satja. Spomladanski razvoj čebel v tem panju je zelo hiter, brez dvoma zaradi tople stavbe. V panju, urejen na toplo stavbo, namreč ne vdirajo mrzli spomladanski vetrovi, ker jih ustavi že prvi prečni sat, nasprotno pa ti vetrovi vdirajo v vsako ulico katerega koli panja, urejenega na hladno stavbo. Takšen panj bo oddajal tudi več aerosola kot panj na hladno stavbo, to pa je izjemno pomembno za uspešno izvajanje apiterapije v čebelnjaku. Te, za nekoga morda nepomembne razlike bodo opazne predvsem v hladnejših obdobjih, npr. aprila in maja pa tudi septembra in oktobra.

Po temeljiti obravnavi načina in vrst vdihavanja aerosola v čebelnjaku, lokacije čebelnjaka, dostopa do njega in do panjev ter predvsem priporočene tople stavbe v AŽ-panjih naj tokrat nekaj besed namenim še notranji ureditvi čebelnjaka.

V notranjosti čebelnjaka priporočam uporabo vseh tistih materialov, ki jih imajo čebele najraje. Stene čebelnjaka naj bodo lesene, lahko jih prebarvamo s prijetno dišečo naravno barvo z dodano mešanico voska in propolisa. Takšen premaz občasno po potrebi obnovimo. Vsa oprema v čebelnjaku naj bo prav tako iz naravnih materialov. Električna napeljava v njem že na splošno ni priporočljiva, zato naj bo omejena na minimum. Zakaj ne priporočamo elektrike v bližini čebel? Zato, ker elektromagnetno valovanje škodljivo vpliva na naše čebele. S sevanjem jih ovira pri orientaciji, jim škoduje ter poslabša tudi njihove pridelke, kot sta med in matični mleček. Ljudje sicer zaradi pretirano priljubljene tehnologije, ki jo poganja električna energija, živimo v neposredni bližini električnih naprav, toda to škoduje našemu zdravju. Znano je, da bolnikom z motnjami ritma srca ne priporočamo zadrževanja v bližini takšnih naprav, znano pa je tudi, da se roj le redko kdaj naseli v njihovi bližini.

Če boste v apiterapevtskem čebelnjaku vendarle morali priključiti elektriko, vam priporočam, da je porabnik električne energije nameščen v neposredni bližini vstopa elektrike v čebelnjak, saj bo tako ves preostali prostor razbremenjen električne napeljave in s tem škodljivega elektromagnetnega sevanja. Za razsvetljava v čebelnjaku bi bilo sicer veliko bolje urediti svetila na solarne celice, saj gre v tem primeru za manj škodljiv enosmerni tok, še posebej, če

ni uporabljen v bližini čebel. Dokaz, da čebele ne prenašajo elektrike, je tudi sodobno pridobivanje čebeljega strupa z električnim tokom, pri katerem se čebele množično izjemno razburijo ter napadejo električno ploščo, jo skušajo pikati in vanjo izbrizgavajo strup. Ne verjamem, da jim to ne škoduje. Mi sicer na ta način pridobivamo čebelji strup za uporabo v apiterapiji. So pa tudi apiterapevti dokazali, da je v apiterapiji najbolj zdravilen neposreden pik ter da je učinkovitost zdravljenja slabša, če uporabimo čebelji strup v obliki injekcij, saj sterilizacija strupa in njegovo pridobivanje z električno energijo gotovo negativno vplivata na njegovo kakovost. Upam, da sem bil glede negativnega delovanja elektromagnetnega sevanja na čebele in vsa živa bitja dovolj jasen.

Čebelar, ki se bo odločil za ureditev apiterapevtskega čebelnjaka, bo moral najprej pridobiti dodatna znanja, in sicer o:

- a) sonaravnem čebelarjenju – uporaba sredstev in metod dela, ki nas približujejo naravi (naravna zdravila za čebele, naravni materiali v panju in čebelnjaku, naravna hrana za čebele – med itd.);
- b) prvi pomoči ob čebeljem piku;
- c) boleznih, ki jih zdravimo v apiterapevtskem čebelnjaku (splošna znanja) in
- d) drugih potrebnih znanjih.

Cilj komisije UO ČZS za apiterapijo je, da bi se čebelarji lahko prijaviли na ČZS kot kandidati za čebelarja apiterapevta. V okviru predvidenega programa usposabljanja bo osrednja pozornost namenjena izobraževanju o zgoraj omenjenih temah, obnavljanju teh znanj in rednemu izobraževanju o novih dognanjih in možnostih zdravljenja v apiterapevtskem čebelnjaku. Komisija UO ČZS za apiterapijo bo na terenu redno preverjala izpolnjevanje tehničnih predpisov, ki bodo v obliki pravilnika sprejeti v kratkem, ter s svetovanjem in drugo pomočjo čebelarjem apiterapevtom pomagala pri delu v apiterapevtskem čebelnjaku.

Dragi čebelarji! V članku sem skušal opisati ključne probleme, ki se pojavljajo pri graditvi apiterapevtskega čebelnjaka in vdihavanju čebeljega ae-

rosola, skušal pa sem opozoriti tudi na nujna znanja čebelarja apiterapevta ter poudariti njihovo pomembnost. Sicer pa sem skušal čebelarjem predstaviti čim bolj naravno čebelarjenje in nekaj novih pogledov na to temo, kajti čebelar, ki se bo ukvarjal z zdravljenjem v čebelnjaku in prodajal čebelje pridelke za potrebe apiterapije, bo moral čebelariti popolnoma v skladu s temi zahtevami.

V Sloveniji smo priča pionirskemu preboju uporabe apiterapije za izboljšanje zdravja ljudi. Prepričan sem, da bo treba v prihodnjih letih rešiti tudi probleme, ki se bodo pojavljali sproti. Lahko smo ponosni na vse, kar smo dosegli doslej, seveda pa nas to ne sme uspavati. Prepričan sem, da lahko na tem področju skupaj dosežemo novo kakovost, ki bo vzor naši domovini in tudi širše. ■

S KNJIŽNE POLICE

Zbornik: Georg/Jurij Jonke, črmošnjiški župnik in kranjski čebelar

Nedavno je izšel zbornik z naslovom **Georg/Jurij Jonke, črmošnjiški župnik in kranjski čebelar**. Publikacijo je pripravila in uredila delovna skupina, ki so jo sestavljali: Doris Debenjak, August Gril, Hans Jaklitsch in mag. Helena Jaklitsch (vsi iz Društva Kočevarjev staroselcev), Anton Koželj in Helena Jurše Rogelj (oba iz Regijske čebelarske zveze Petra Pavla Glavarja), Anton Tomec (iz Čebelarske zveze Slovenije), Janez Gregori, prof. biol. (iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije) ter Suzana Kordiš in prof. dr. Andrej Šalehar (z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani). Zbornik je bil izdan na podlagi številnih pobud o obuditvi spomina na človeka, ki je v biografijah zapisan kot duhovnik, intelektualec, domoljub, Kočevar, dobrotnik, čebelarski pisec in kranjski čebelar, rešitelj Kočevja ter član Kranjske kmetijske družbe. Delovna skupina za izdajo zbornika je v ospredje postavila njegovo delo na področju čebelarstva, saj je bil Jonke pisec tretje knjige o čebelarstvu v slovenskem jeziku in prvi Kočevar, ki je objavil samostojno knjižno delo.

Kratka predstavitev vsebine zbornika

Predgovore in spremne besede k zborniku so napisali: dr. Janez Gril, Društvo Kočevarjev staroselcev, prof. dr. Mihael Josef Toman, prodekan Biotehniške fakultete, Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Glavarja, Čebelarska zveza Slovenije in čebelar Jožef Švagelj.

Biografija Georga/Jurija Jonkeja

Črmošnjiški župnik in kranjski čebelar Jurij Jonke je bil rojen 17. aprila 1777 v vasi Gorenje (Obrern) pri Stari Cerkvi. Po šolanju v Novem mestu, Gradcu in Ljubljani je bil 8. septembra 1803 posvečen za duhovnika. Župnik v Črmošnjicah je postal 25. julija 1808 in tam je služboval vse do svoje upokojitve leta 1834. Umrl je 12. maja 1864 v Črmošnjicah, pokopan pa je na pokopališču Novi Tabor pri

Novo mesto: Regijska čebelarska zveza Petra Pavla Glavarja; Brdo pri Lukovici: Čebelarska zveza Slovenije; Občine: Društvo Kočevarjev staroselcev, 2012, 132 strani ISBN 978-961-6516-49-5

Črmošnjicah. Kot duhovnik je pomagal svojim faranom, med drugim pa je pred požigom, ki so ga pripravljali Francozi, rešil tudi mesto Kočevje. Ukvarjal se je s čebelarstvom in je napisal dve čebelarski knjigi (1836, 1844), ki sta izšli v nemškem in slovenskem jeziku. Bil je član Kranjske kmetijske družbe. Svoje prispevke o čebelarstvu in čebelarjenju je objavjal tako v tujih kot tudi v domačih časopisih. Biografijo končuje zapis iz čebelarskega zbornika, ki je izšel leta 1944: »Zgodovinar, ki bo opisoval našo čebelarsko preteklost, ne bo mogel prezreti Jonkejevih zaslug za napredek našega čebelarstva. Jonkejevo ime bo zato ostalo trajno zapisano v naši čebelarski povestnici.«

Vzdrževanje Jonkejevega groba

Usoda pokopališča Novi Tabor, na katerem je pokopan tudi Georg Jonke, Kočevar, čebelar in dolgoletni župnik v Črmošnjicah, je podobna usodi številnih pokopališč na Kočevskem. Vsa povojna leta je družina Jaklitsch iz Srednje vasi, predvsem iz spoštovanja spomina na pokojne rojake Kočevarje, po svojih močeh in v dopustnih mejah režima, skrbel za grobove izseljenih Kočevarjev, med katerimi je tudi grob župnika Georga Jonkeja z nagrobnikom, ki je še dandanes zelo lepo ohranjen. Kot so povedali, nadaljujejo tradicijo vzdrževanja grobov tam pokopanih predvsem v spomin na njihovega očeta Franza

Jaklitscha in rojake Kočevarje, med katere sodi tudi grob našega rojaka domoljuba – župnika in čebelarja Georga Jonkeja.

Nagrobnik Georga Jonkeja na pokopališču Novi Tabor pri Črmošnjicah

Jurij Jonke in njegova Kranjska čbelarčika

Jurij Jonke je leta 1836 napisal knjigo *Kranjski čbelarčik*, leta 1844 pa je pod enakim naslovom izšla še popravljena in dopolnjena izdaja. V njej je na kratko podal tudi odziv domačih strokovnjakov na objavljeni deli. Vsebina obeh je razdeljena na posamezne paragrafe: v prvi jih je 30, v drugi 32. Predstavljena je vsebinska zgradba obeh del ter okvirna primerjava vsebine ene in druge knjige, poudarjene so pomembnejše avtorjeve ugotovitve, ocenjena pa je tudi njihova korektnost. Poleg tega so predstavljene tudi kritike tujih strokovnjakov na drugo izdajo. Kritike se nanašajo zlasti na nekatere vsebine s področja biologije čebel, praktični del knjige pa so pohvalili. Jonkejevi knjigi sta dosegljivi v Digitalni knjižnici Slovenije:

Izdaja 1836: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-K56EPU14>

Izdaja 1844: <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-P8LTXRNR>

Naslovnici

Kranjski zbelarzhik – založniki, oglasi, zapisi in mnenja

Založnik prve izdaje *Kranjskega zbelarzhika* (1836) ni znan, drugo izdajo (1844) pa je založil tiskar Alois Edler v. Kleinmayr. Ob izdaji obeh knjig je bilo v tedanjih časopisih, v knjižnih katalogih in leksikoni objavljenih veliko oglasnih sporočil (skupaj 28). O obeh knjigah so objavljena številna mnenja, ki so na splošno ugodna. Kritike so namenjene predvsem Jonkejevi trditvi, da se matice s troti ne oprasijo v letu. *Kranjski zbelarzhik* je bil leta 1857 predlagan kot učbenik čebelarstva za učitelje, ki so poučevali na ljudskih šolah na podeželju.

Kranjski zbelarzhik in spodbujanje čebelarjenja na ljudskih šolah na podeželju v 19. stoletju

Na prošnjo Kranjske kmetijske družbe je Jonke leta 1857 napisal navodila za poučevanje čebelarstva za učitelje ljudskih šol na podeželju. Kot učbenik je predlagal drugo dopolnjeno izdajo knjige *Kranjski zbelarzhik* iz leta 1844. V Arhivu Republike Slovenije je kopija odredbe št. 11144 z dne 13. 9. 1857, s katero je kranjska deželna vlada spodbujala učitelje k čebelarjenju. Preprosto napisana čebelarstva knjiga je vrsto let vzgajala in učila slovenske čebelarje.

Predstavitev Jonkejevih objav

Predstavljene in na kratko so opisane tudi druge Jonkejeve objave, skupaj 23. Osem sestavkov je bilo objavljenih v časopisu *Illyrisches Blatt*, 11 v strokovni reviji *Bienen-Zeitung*, dva v *Vereinigte Frauendorfer Blätter* in dva v *Kmetijskih in rokodelskih novicah*. Z izjemo zadnjih dveh, ki sta objavljena v slovenskem jeziku, so preostali napisani v nemščini. Predstavitev in kritične ocene objav so zbrane v šestih poglavjih:

- Prve Jonkejeve objave v *Illyrisches Blatt*,
- Čebelarstva leta 1845–1851 na Kranjskem,
- Jonke in Dzierzonovi čebelarški nauki,
- Jonkejevi poročili o čebelarjenju na Kranjskem v *Illyrisches Blatt*,
- Jonke o čebelarški knjigi Gottlieba Kirstena,
- Dve Jonkejevi objavi v slovenskem jeziku v *Kmetijskih in rokodelskih novicah*.

Prispevki k bibliografiji – Georg/Jurij Jonke (1777–1864), črmošnjiški župnik in kranjski čebelar

Bibliografija Jurija Jonkeja je bogata. Izdal je dve čebelarški knjigi – v nemškem in slovenskem jeziku. V domačih in tujih strokovnih revijah je objavil 23 strokovnih sestavkov, bil pa je tudi prvi kranjski čebelar, ki je pisal v najpomembnejšo čebelarstvo

revijo tistega časa – Bienen-Zeitung ter v druge časopise, kot so Illyrisches Blatt, Vereinigte Frauen-dorfer Blätter ter Kmetijske in rokodelske novice. O Juriju Jonkeju je najdenih veliko zapisov – skupaj 105. Pisal je preprosto in razumljivo za vse, ki so se ukvarjali s čebelarstvom, ter s tem pomembno prispeval k razvoju slovenskega čebelarstva. V Črmošnjicah so še ostanki njegove zapuščine: kro-pilnika pri vходу v cerkev in mehanizem ure v cerkvenem zvoniku. Žal ni ohranjena njegova knjižnica. Na pokopališču Novi Tabor pri Črmošnjicah je njegov grob s spomenikom.

Vabilo na simpozij in predstavitev knjige o Juriju Jonkeju

Čebelarstva zveza Slovenije, Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja ter Društvo Kočevarjev staroselcev bodo v petek, **22. marca 2013, ob 9. uri**, na sedežu ČZS organizirali predstavitev knjige in simpozij o Juriju Jonkeju. Knjigo o njem ste letos prejeli vsi člani Čebelarstva zveze Slovenije. **Program simpozija:**

9.00–9.20: Odprtje simpozija in pozdravne besede

9.20–9.55: prof. dr. Andrej ŠALEHAR: Georg/Jurij Jonke (1777–1864), črmošnjiški župnik in kranjski čebelar – biografija in bibliografija

9.55–10.05: Suzana KORDIŠ: Rodovnik Georga/Jurija Jonkeja

10.05–10.15: Hans JAKLITSCH: Vzdrževanje Jonkejevega groba

Prispevki k bibliografiji Georga/Jurija Jonkeja so dosegljivi v Digitalni knjižnici Slovenije – (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-FRGOQJTP>)

Rodovnik Georga/Jurija Jonkeja

Po arhivih in krstnih knjigah je podatke za rodovnik zbrala ga. Suzana Kordiš.

Z izdajo zbornika in s spremljajočimi prireditvami je med nas iz pozabe stopil Jurij Jonke, ki ga je Simona Fajfar leta 1998 v časniku Delo upravičeno uvrstila med ZNAMENITE SLOVENCE. ■

Zaslужni prof. dr. Andrej Šalehar

10.15–10.50: Janez GREGORI: Jurij Jonke in njegova dva Kranjska čebelarčika

10.50–11.20: Odmor z osvežitvijo

11.20–11.50: mag. Helena JAKLITSCH, prof. dr. Andrej ŠALEHAR: Kranjski Zibelarzhik in spodbujanje čebelarjenja na ljudskih šolah na podeželju v 19. stoletju

11.50–12.10: Razprava

12.10–12.20: Sklepi simpozija

12.30–13.30: Predstavitev zbornika: Georg/Jurij Jonke – črmošnjiški župnik in kranjski čebelar. Zbornik bodo predstavili urednika prof. dr. Andrej ŠALEHAR in Janez GREGORI ter avtorji.

Vabimo vas, da se simpozija in predstavitve knjige o Juriju Jonkeju udeležite v čim večjem številu. ČZS

TRGOVINA

Gosposka 3, 3000 Celje

~ Delovni čas ~

Pon.-pet. od 8.00 do 15.00

Sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 18.00

Sobota od 8.00 do 12.00

PONUJAMO VAM:

- ~ čebelarstvo zaščitno opremo, opremo in pribor
- ~ sladkorne pogače MEDOPIP
- ~ med in druge čebelje pridelke
- ~ darilni program in kozmetika na podlagi čebeljih pridelkov
- ~ kozarec za slovenski med in drugo embalažo

Možnost naročanja prodajnih artiklov po telefonu, faksu ali e-pošti.

Tel./faks: 03/544 17 23; mail: trgovina.cebелca@amis.net

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK

Za člani ČEBELARSTVA SLOVENIJE pri nakupu z gotovino v vrednosti več kot 50€ priznamo 4% popust

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net

Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

MIHA KUNSTELJ, s. p.,
ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,
GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE ipd.

Čebelarjeva opravila v marcu

Franc Podrižnik – Kokarje, franjo.podriznik@gmail.com

Bliža se prvi načrtovani poseg v panje. Na to in na prihajajočo sezono se je treba pravi čas pripraviti. Preglejmo opremo in jo razkužimo z namakanjem v vročem lugu ali s plamenom, odvisno od materiala. Pripravimo seznam stvari, ki jih še potrebujemo, da bomo lahko kar najbolje izkoristili obisk v okviru čebelarskega posveta v mednarodni prodajni razstavi v Celju.

Nekaj nasvetov za tiste, ki se še bojijo čebel ali so alergični na pike. Čebele izjemno hitro odkrijejo slabo zaščiten del telesa, zato naj bodo oblačila dovolj velika, zadrge in pokrivalo je treba povsem zapreti, obutev mora biti visoka, rokavice pa prave velikosti. Med osnovno opremo v tem obdobju spadajo še: čebelarsko dleto za odpiranje panjev, grebljica, omelce, kozica ali dve za odlaganje satov, sipalnik, s katerim preprečimo osipanje čebel na tla, in kadilnik, ki je pri delu z nakladnimi panji nepogrešljiv, pri AŽ-panjih pa zadostuje stisnjena celuloza (Dimak). Nekateri za ta namen uporabljajo posušeno drevesno gobo ali les jablane, ki tli v kovinski posodi. V prihodnjih mesecih nas čaka zamenjava vsaj tretjine starega satja, zato se moramo založiti s satnicami in satniki. Poleg točila si zagotovimo tudi dovolj posod za skladiščenje medu. Nakup panjev naj bo premišljen (glej februarско številko SČ). Zdj sta testni vložek z zunanjim izvlekom in kakovosten material napajalnika že standard. Prvi obisk sejma predlagam v družbi izkušenega čebelarja. Kaj je še pomembno? Pri delu z ognjem skrbimo za varnost, zagotovimo si gasilni aparat. Nujna je omariča za prvo pomoč s setom zdravil proti alergijskim reakcijam na pike čebel. Glede tega je najbolje, da se posvetujete s svojim osebnim zdravnikom, več napotkov pa najdete tudi na www.klinika-golnik.si/dejavnost-bolnisnice/opis-bolezni-in-preiskav/alertija-za-pike-zuzelk.php.

Zima še kaže zobe, kljub temu pa se ob jugozahodniku temperature že dvignejo na več kot 15 °C. Čebele pridno obiskujejo zvončke, trobentice, predvsem pa jih motivirata polno razcvetena vrba iva in žafran. Svež pelod in medicína pospešita dejavnosti v panju. Preureja in širi se obrobje gnezda, matica zalega sproščene in očiščene celice. Več mlade zalege poveča potrebe po hrani. V tem obdobju moramo biti posebej pozorni na porabo hrane, saj je ta odvisna od moči in razvoja družine. Marca

lahko poraba hrane doseže tudi več kot 3 kg. Izlega se generacija spomladanskih čebel. Proti koncu meseca bo družina ob menjavi čebel zimske generacije s spomladansko dosegla najbolj kritične točke svojega razvoja. Odmiranje zimskih čebel je lahko večje od prirastka novih, zaradi majhne živalnosti pa obstaja možnost slabšega ogrevanja zalege in pojava bolezni.

Kratkotrajno otoplitev v obdobju cvetenja vrbe ive izrabimo za prvi pregled. Pri tem ugotovimo količino hrane, stanje zalege, živalnost in lokacijo gnezda ter izvajamo ukrepe za ureditev in širitev gnezd. Gnezda širimo horizontalno, z nastrganjem pokrovcev na pelodno-medenih satih, in vertikalno, nad središčem gnezda. Med ne sme iztekati. Pospešeno zaleganje matice dosežemo tudi s postavitvijo medenih zalog na neprimeren položaj. Čebele ne trpijo medenih zalog pod gnezdom in pred njim, zato ga prenašajo ob gnezdo in nadenj, to pa jim daje občutek paše. Cilj je, da se v 40 dneh (od jajčeca do nabiralke), torej do začetka paš, izleže čim več čebel nabiralk. V osrednjem delu Slovenije je to – ob ugodnem vre-

Rumeno-oranžni obročki nakazujejo na mešanko z italijansko pasmo.

menu – lahko že v drugi polovici aprila. Glede tega so mnenja deljena: od tega, da pospeševanje ni potrebno, ker se čebele pravočasno razvijejo same, do odpiranja medno-obnožinskih satov, dodajanja pogač s cvetnim prahom ali postavljanja vedra z vakuumskim odvzemom sladkorne raztopine v razmerju 1:1. Po mojem mnenju pospeševanje razvoja izboljša izrabo spomladanskih paš na območjih z regratovo, javorjevo in manovo pašo na smreki, vendar pri tem obstaja nevarnost prenosa krme v med. Prispeva

Čebela na vrbi ivi

pa tudi k hitrejšemu pojavu rojilnega razpoloženja v razvitih družinah, seveda, če to dopustimo.

Pregled začnemo pri družinah, ki na bradah kažejo normalno stanje. Rizične družine bomo iz preventivnih in praktičnih razlogov (prenos bolezni, korenitejši posegi ...) pregledali nazadnje. Pripravimo opremo, ogrejte sate z medom in obnožino ter nekaj omejitelnih desk za zaostale družine, za nakladne panje pa še nekaj rezervnih razkuženih podnic. Preglede opravimo hitro, brez vznemirjanja čebel.

V AŽ-panju odstranimo pažni material in pokadimo v notranjost. S čebelarškim dletom čim mirneje odpremo propolizirana plodiščna vratca. Gruča je v toplih dneh raztegnjena po vsem satju. Testni vložek, ki ga ob tej priložnosti očistimo, nam pokaže, kakšne so razmere v gnezdu. Razmaknemo enega od stranskih satov ob gnezdu, ocenimo zaloge hrane in stik z njo ter ga odlistamo stransko. Prelistamo sate proti središču gnezda. Lepa, strnjena zalega nam pove vse. Če je na obeh straneh gnezda sat s cvetnim prahom in medom, do stene pa so medeni sati, je družina preskrbljena. Manjkajočo hrano nadomestimo iz medenih zalog. Satje poravnamo, panj zapremo in zapažimo. Pogosto najdemo gnezdo ob steni, v tem primeru pa ga moramo premestiti. Morebitne izpraznjene sate v sredini izločimo. Pazimo na sat, ki so ga morda čebele že očistile in

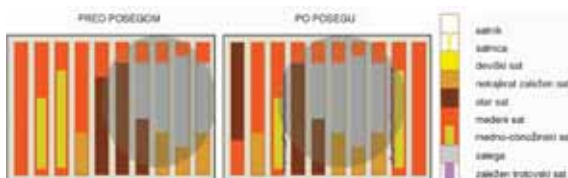
ogrele za novo zalego. Gnezdo pomaknemo proti sredini, na izpraznjen prostor ob steni pa vstavimo medno-obnožinski in medeni sat. Gnezdo širimo horizontalno.

V nakladnem panju z delnim dvigom zgornje naklade ugotovimo položaj gnezda ter stanje zalege in medenih zalog. Če je gnezdo v spodnji nakladi in morda ob steni, ga uredimo enako kot v AŽ-panju. Če je vremenska napoved zelo ugodna, lahko nakladi zamenjamo ali pa naklado z gnezdom obrnemo za 180° horizontalno (med gnezdom ter pod in pred njim). Močnim družinam že lahko dodamo gradilne satnike, selekcijsko dobrim pa zgrajene trotovske sate. Ob napovedi hladnega obdobja ali če je gnezdo vpeto med nakladi, ga ne premeščamo in ne vrtimo, saj bomo le tako ohranili njegovo strnjeno. Gnezdo širimo horizontalno in vertikalno. Pozneje, ko bodo čebele zasedle zgornjo naklado, bomo nakladi zamenjali ali preoblikovali zgradbo satja. V nizkonakladnem panju s tremi nakladami iz zgornje naklade premestim skrajna medena sata v sredino spodnje naklade. Namesto njiju vstavim k zalegi lepa, že nekajkrat zaležena sata. Gnezdo mora biti obdano z medno-obnožinskimi zalogami. Ob pregledu tudi očistimo podnico ali pa slabo podnico zamenjamo z razkuženo.

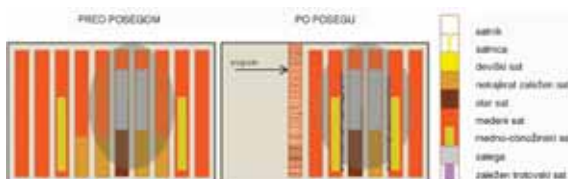
Včasih naletimo na družino, ki zaostaja v razvoju. Razlogov za to je lahko več: morda je v prevelikem plodišču, lahko je bila že zazimljena manj številčna, lahko ji v okviru gnezda primanjkuje cvetnega prahu, lahko so jo prizadele varoje, lahko pa je tudi obolela. V tem primeru najprej pregledamo stanje zalege. Če je ta zdrava, ob gnezdu primaknemo medno-obnožinske sate. Nato družino s pregrado omejimo na tolikšno število satov, kolikor so jih čebele sposobne zasesti. Boljše temperaturne razmere in obvladljivost prostora sta pomembna dejavnika razvoja. Zelo oslABLjeni družini lahko dodamo rezervno družino. Če te nimamo, pridružimo slabiča močni družini v medišče AŽ-panja ali nad močno družino v nakladnem panju (zaradi temperaturnih razmer mora biti oslABLjena družina z zalego zgoraj).

Hiter osip dolgoživih čebel lahko povzroči slabo ogrevanje zalege, zato je ta lahko že prehlajena. Če posumimo, da je tako, je družino najbolje izločiti iz čebelarstva – zažveplati ... Presledkasta pokrita zalega z naluknjanimi ali vdrtimi pokrovci, z vlečljivo vsebino, ki zaudarja, kaže, da je družina zbolela za hudo gnilobo čebelje zalege. V tem primeru pregled prekinemo, zapremo panj, orodje in delovno opremo shranimo v neprepustno embalažo in pokličemo pristojnega veterinarja.

Marec je sicer tudi čas za sajenje medovitih rastlin. ■

Premestitev gnezda v sredino

Omejitev razvojno zaostale družine

Za dober spomladanski razvoj čebelje družine je pomembna zadostna zaloga kakovostne hrane

Suzana Skerbiš*, suzana.skerbis@vf.uni-lj.si

V tem mesecu se od nas posavlja mrzla zima in v naravi se prebuja pomlad. Dnevi postajajo vse daljši in toplejši. Tudi za naše prijateljice čebele se začena nova sezona, ki čebelarju nalaga veliko opravil. V zimskih mesecih smo poskrbeli za staro satje, ki smo ga prejšnjo jesen izločili iz družin, za pripravo novih satnikov ter za popravilo in obnovo starih panjev.

V bližino čebelnjaka postavimo napajalnik s čisto vodo.

Marca bomo ob toplih sončnih dneh izvedli prve kontrolne preglede čebeljih družin. V čebelnjaku preverimo, ali so vse družine preživele zimo. Panje, v katerih so družine odmrle, spraznimo, očistimo in razkužimo ter zapremo žrela. O odmrtnju obvestimo pristojno veterinarsko službo, ki bo ugotovila, zakaj se je to zgodilo.

Pregledati je treba zaloge hrane. Če je v panju manj kot 5 kg lahko prebavljivega medu, moramo družinam dodati hrano. Dodajamo lahko sladkorno raztopino ali medene sate iz skladišča. Zaradi hitrega razvoja čebelja družina v tem obdobju potrebuje veliko hrane in cvetnega prahu, pomanjkanje obojega pa je vzrok slabšega razvoja družine. Posledica tega je manjše število pašnih čebel, zato bo v panjih tudi manj medu. Neugodne razmere (lakota, slabo vreme, pogosti posegi v panj) v šibkih čebeljih družinah pospešijo razvoj nose mavosti. V tem primeru na proceljih panjev, na bradah, vzletnih deskah in v hujših primerih tudi na satju opazimo velike rjave madeže.

* dr. vet. med., VF NVI, enota Nova Gorica - Sezana

Za potrditev okužbe je potreben mikroskopski pregled čebel, s katerim ugotovimo navzočnost spor nose me v črevesju. Če opazite znake te bolezni (v panjih je veliko mrtvic, čebele pospešeno odmirajo, pred panji so posamezne nemirne čebele, ki begajo sem in tja, imajo povečane zadke in ne morejo leteti, pojavi se lahko tudi brezmatičnost), pokličite pristojno veterinarsko službo, ki vam bo svetovala in predpisala ustrezne zaščitne ukrepe. Šibkim družinam v tem času s pregradno desko zmanjšamo prostor v panju na toliko satov, kot jih zasedajo čebele, in jih toplo zapažimo. Poleg tega jim zagotovimo zadostne količine medu in cvetnega prahu.

Konec marca v panje vstavimo testne vložke, prekrite z mrežo. Na njih bomo spremljali število naravno odpadlih varoj vsakih 7 dni trikrat. Število odpadlih varoj v tem obdobju nam bo pokazalo uspešnost zimskega zatiranja, na podlagi tega pa se bomo odločili za morebitno spomladansko zatiranje varoj še pred začetkom medenja. To je potrebno v primeru da je naravni odpad varoj večji od 1 varoje/dan.

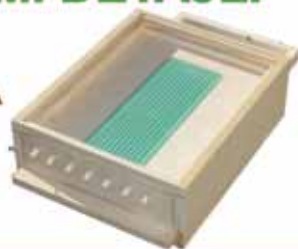
Posebno pozornost je treba nameniti družinam, pri katerih je tri tedne po zimskem zatiranju odpadlo več kot 100 varoj, saj v teh družinah pričakujemo večje probleme z varozo. Rezultate naravnega odpada si skrbno zapisujemo v dnevnik veterinarskih posegov, saj nam bo to v veliko pomoč pri poznejšem načrtovanju ukrepov v boju proti varojam.

Na območjih s toplejšim podnebjem bomo ta mesec v panje vstavili tudi gradilne sate. ■

NAKLADNI PANJ Z IZDELANIMI DETAJLI

Luka Demšar s.p.
Javorje 28
4223 Poljane
tel.: 041 657177
e-mail: l.demsar@gmail.com

- VEČNAMENSKA VISOKA PODNICA
- NAKLADE LR 1/1, LR 2/3, AŽ
- NOTRANJI SMUKALNIK ZA C.P.
- OKVIRČKI LR 1/1, LR 2/3, AŽ
- ZABOJI ZA PRENOS OMETENCEV
- NAKLADE ZA PRAŠENJE MATIC

Invazivne medovite rastline – priložnost ali dvorezen meč

Ta prispevek je odziv na navedbe v naslovu omenjenega članka, objavljenega v Slovenskem čebelarju, št. 1, januar 2013, str. 14, ki ga je napisal g. Jure Justinek.

Kot čebelar starejše generacije se z navedbami v članku ne morem strinjati. Ali so oziroma ali bodo te rastline res tako ogrozile našo avtohtono rastiinstvo, da moramo proti njim posegati s tako strogimi ukrepi? Po mojem je občutno večja nevarnost v urbanizaciji (asfalt, beton), v vse bolj nepotrebno pogosti košnji travnatih površin in drugih spremembah narave. Vsaka rastlina, ki ima lep cvet (videz), ki prijetno diši in čebelam ponuja nektar in cvetni prah, je življenjski blagor narave.

Ministrstvo za okolje in prostor je leta 2011 sprejelo odredbo (zadnjo) o ukrepih za zatiranje invazivnih škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosie*. Zatirati jih je treba, saj je agresiven plevel. Rastline iz tega rodu so nekoristne in invazivne, povzročajo gospodarsko škodo, zmanjšujejo kmetijske pridelke in so tudi škodljive za zdravje ljudi, saj povzročajo alergijo. Cvet invazivne rastline ambrozije in vseh njenih podvrst, si imena cvet niti ne zasluži. Odredbo je vsekakor treba izvajati.

Ker gre predvsem za ambrozijo, po mojem ni razloga, **da bi v isti koš tlačili tudi druge medovite rastline**. Pa menda tega ne bomo storili samo zato, ker so neavtohtone in so po nekih merilih ožigosane kot invazivne? Te tujerodne invazivne rastline ne bodo povzročile propada ekosistema, sčasoma bodo postale njegov del in ga bodo le obogatile. Če so se kje v Sloveniji pokazale na videz slabe posledice, je to morda v kakšnem specifičnem okolju, zato tega ne bi smeli posploševati.

Medovitih »invazivnih« rastlin ne zatirajmo, saj niso plevel, dajejo nektar in cvetni prah, so gospodarsko koristne in nekatere celo zdravilne. Moje kritično gledanje na pričujoči članek naj utemeljim še z enim dejstvom.

Živim na območju ravninskega dela podravske regije, na območju **intenzivnega kmetijstva**. Razmere za normalno čebelarjenje se občutno poslabšujejo že več let. Kot laik se sprašujem, kdo in kje pri nas tako ogroža avtohtone medovite rastline, da grozi celo propad ekosistema? Morda travniške površine? Ne, te jih ne morejo. Travniki so se že pred približno dvajsetimi leti začeli spreminjati v zelene travnate »puščave« brez cvetočih rastlin. Kmetijstvo se je v zadnjih 20 letih zelo spremenilo: življenjski prostor čebel zelo zmanjšujejo **komasacije**, kmetje pogosteje kosijo travnike kot v preteklo-

sti, poleg tega pa po večini gojijo sortno travo. Zato ni niti poletne niti jesenske travniške čebelje paše.

Spomladanske in poletne paše čebelam na našem območju po večini dajejo le še medovite lesnate rastline, kot so navadna leska, vrba, divja češnja, sadno drevje, javor, akacija, smreka, bor, lipa, pravi kostanj idr. Po mojih izkušnjah nobena od desetih invazivnih rastlin, navedenih v članku, ne ogroža teh lesnatih rastlin.

Čebelarji še kako dobro vemo, kako pomembna je jesenska paša – nektarja in še posebej cvetnega prahu – za dobro prezimljenje čebel. Na moji parceli je 6000 m² gozda, čebelarim že 25 let in na njej rastejo skoraj vse navedene »nevarne« rastline. To so: **japonski dresnik, japonsko kostaničevje, amorfa, kanadska zlata rozga, orjaška zlata rozga, deljenolistna rudbekija in žlezava nedotika**. Če razmere primerjam s tistimi izpred desetih let, je razlika velika in čebele so mi »hvaležne«!

Nikoli jih ne odstranjujem s sežiganjem, kajti kaj takšnega mi še na misel ne pride. Če potrebujem prosto površino, rastline (npr. zlato rozgo) pokosim trikrat na leto in prihodnje leto je na tej površini ni več. Pisanje (na spletu), da jo je zelo težavno, če ne že skoraj nemogoče zatreti, je po mojem mnenju nerealno. Kosil sem jo sicer tudi pred leti, vendar le pozno jeseni, ko je dozorela. Vso pokošeno travo (slamo) sem kompostiral in kompost uporabil na vrtu in pri sajenju sadik sadnega drevja. Zlata rozga se ni razrasla po vrtu, pa tudi v okolici ne.

Žal je na seznamu invazivnih škodljivih rastlin tudi **amorfa**. Ta je še najmanj invazivna od navedenih in je sorodnica zelo cenjene robinije ali akacije (ki tudi ni avtohtona in je v naravi nekajkrat bolj invazivna). Amorfa je zelo nežna in krhka. Njene s cvetovi obtežene vejice polomi že vsako močnejše neurje, zaradi velike količine semen pa je pozimi, kadar pade moker sneg, spet ogrožena. Za uspešno vzklitje semen so pa po mojih izkušnjah potrebne res idealne razmere. Amorfa dobro in redno medi in daje obilo cvetnega prahu. Cvetni prah je zaradi specifične sestave zelo cenjen. Med je temno rdeče barve in zelo kakovosten. Cveti v zelo ugodnem času, med cvetenjem akacije in lipe. In sprašujem se, ali je to gospodarska škoda ali korist.

Navedbe, da se invazivne rastline širijo najpogosteje na opuščeni gradbiščih, na obrežnih predelih ob rekah in potokih, seveda držijo.

Dodati moram še nekaj, kar je značilno za naše okolje. Reka Drava z vse pogostejšimi prestopi

struge ogroža svojo okolico in je do rastlinstva v svoji bližini izjemno neusmiljena. Na njenem obrežju so dobrodošle trdovratnejše rastline. Narava namreč kaj hitro poskrbi za ravnotežje.

Na obrežju dovodnih in odvodnih kanalov Drave HE Zlatoličje in HE Formin (približno 30 km) v začetku obratovanja teh hidroelektrarn vsaj dve desetletji niso redno kosili travnatih površin. Lepo se je razraslo na stotine avtohtonih cvetočih rastlin, tudi lesnate, in nekaj »invazivne« zlate rozge. Paše za čebele je bilo v izobilju celo leto.

Pred nekaj več kot desetimi leti so začeli obrežje redno nekajkrat na leto kositi (koncesija). Menim, da tako pogosta košnja ni potrebna. Če bi kosili samo enkrat na leto, bi se verjetno v »najslabšem« primeru v nekaj letih razrasla **invazivna zlata rozga** (in tudi druge avtohtone in neavtohtone medovite rastline), obrežje bi bilo poleti prijetno zeleno in ne sivo, kot je zdaj, jeseni pa zlato rumeno in čebele bi imele »vendarle« bogato jesensko pašo.

BREZ ČEBEL NI ŽIVLJENJA!

Jožef Žunkovič

Bo prvo državno ocenjevanje medu res prvo?

V drugi številki Slovenskega čebelarja, str. 62, je Ivan Atelšek pisal o senzoričnem ocenjevanju medu, o spremenjenem Pravilniku o ocenjevanju medu (v nadaljevanju pravilnik) in med drugim tudi o ugotovitvi, da v ocenjevanju medu nimamo državnega prvaka.

Kot nekdanji predsednik komisije za ocenjevanje medu pri ČZS in eden izmed avtorjev do zdaj veljavnega pravilnika se ne morem strinjati s tem, da dozdajšnji pravilnik ni omogočal državnega ocenjevanja, niti s tem, da ta niso bila izvedena. Res je zdaj to področje v pravilniku drugače opredeljeno, kot je bilo doslej, kako se bo novost obnesla v praksi, pa bomo šele videli. Doslej je bilo v pravilniku to vprašanje opredeljeno tako, da je bilo državno ocenjevanje tekmovanje odprtega tipa, torej ni bilo omejitve za sodelovanje. Državni prvak je bil vedno lahko samo eden, in sicer najboljše ocenjeni vzorec slovenskega medu. Izvajalec, ki je želel izvesti tako ocenjevanje, je to priglasil komisiji za ocenjevanje pri ČZS, ta pa mu je izvedbo dovolila ali pa tudi ne.

Vsekakor se mi ne zdi pošteno, da bi po spremembi pravilnika za nazaj odvzeli pridobljene nazive čebelarjem, ki so si jih zaslužili na ocenjevanjih v preteklosti. Naj spomnim na trditev avtorja prispevka v naslovu: »Prvo državno ocenjevanje medu«. Iz tega bi lahko sklepali, da doslej takih ocenjevanj ni bilo in da glede na to doslej tudi ni bilo državnega prvaka.

Sam trdim nasprotno. Državna ocenjevanja so bila izvedena z odobritvijo ČZS in kar nekajkrat so bila tudi dobra vseslovenska promocija medu (http://www.morel.si/Gospodarstvo/Zakaj_blagovna_znamka_slovenski_med_kontrolirane_kakovosti_1/). O državnih prvakah smo pisali v Slovenskem čebelarju (npr. v SČ, št. 1, januar 2008, str. 23–25), o njih so poročali v tiskanih medijih, na radijskih in TV-postajah (http://www.czs.si/novice_podrobno.php?sif_no=250). Škoda, da na to zdaj pozabljamo, očitno pa se to ni dogajalo, dokler nam je to odgovarjalo.

Ocenjevanje smo doslej vedno gradili na medsebojnem zaupanju med izvajalci in čebelarji. Pri kontroli medu smo vedno znova odkrivali, da čebelarji niso izigrali tega zaupanja. Zakaj jim potem zdaj jemljemo to, kar so si pošteno zaslužili?

Tudi v preteklosti smo skupaj s stroko nekajkrat spreminjali pravilnik, vendar ne za nazaj. Naša težnja je bila vedno usmerjena naprej, k napredku, zato seveda ni nič narobe, če je bil pravilnik znova dopolnjen. Vse novice bodo tako dobile priložnost, da se izkažejo v praksi, po vsej verjetnosti pa bo v prihodnjih letih sprejeta še kakšna sprememba. Z g. Atelškom pa se lahko strinjamo, da bo državno ocenjevanje tokrat prvič izvedeno po novih pravilih, čeprav to še ne pomeni, da bo zaradi tega državno ocenjevanje medu tudi prvo.

Stane Plut

Izdelava mini prevoznih in stacionarnih čebelnjakov

ZC-TEHNIK

Anton Ciglič s.p.
 zvone.c@siol.net; www.zc-tehnik.com
 Tel.: +386 31 681 589

Prepoznavnost čebelarstva

Septembra lani je po posredovanju Slovenske turistične agencije in Tine Zadnik Slovenijo obiskala skupina japonskih novinarjev, ki delajo za avstrijsko letalsko družbo Austrian Airlines. Na pot po vsej Sloveniji jih je popeljala vodnica Simona Magdič, ki sicer izvira iz čebelarstva. Poleg znamenitosti, kot so Sečoveljske soline, Piran, Radovljica, Bled in Ljubljana, sta v članku o Sloveniji, ki obsega šestnajst strani in je nastal po njihovem obisku pri nas, na dveh straneh predstavljena tudi slovensko čebelarstvo in čebelarški turizem. S slovenskim čebelarstvom je novinarje seznanila ga. Simona, predstavnica ČZS Tanja Magdič pa jih je opremila s podatki, ki so jih potrebovali za članek. Sledili so obisk prevoznega čebelnjaka Boštjana Noča na ajdovi paši, saj je ajda na Japonskem zelo cenjena rastlina, ter obisk Radovljice in gostilne Lectar, v kateri so jim predstavili tudi povezavo med čebelarstvom in kulinariko. Nazadnje so si ogledali še čebelarstvo Ambrožič na Selu pri Bledu, kjer smo jim predstavili našo čebelarstvo prakso. Zanimali so jih čebelarjevo vsakdanje delo, naši panji, sorte medu ... Zelo so bili navdušeni zlasti nad našimi panjskimi končnicami in inovativno ponudbo čebelarstva turizma.

Članek v reviji, ki jo turisti iz Japonske dobijo na letalu na progi iz Tokia na Dunaj, je lep dosežek za slovensko čebelarstvo in čebelarški turizem nasploh. Uvrstitev čebelarstva v članek o Sloveniji, in to skupaj z našimi uveljavljenimi turističnimi kraji, je brez dvoma veliko priznanje. Kljub temu da je čebelarški turizem še razmeroma nov produkt, vidimo, da ga tudi tuji turistični delavci prepoznajo kot zanimivega in primerne za uvrstitev v svojo ponudbo.

Na tem mestu naj se še enkrat zahvalim vodnici Simoni Magdič, saj brez njene uvodne predstavitve slovenskega čebelarstva ne bi bilo niti te zgodbe.

Blaž Ambrožič

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelski-center.si

Zaščitna oprema za čebelarjenje
Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne pogače, sirup za čebele

Nudimo vam:
Voščene šatnice AŽ, LR
Šatniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor

Kozarce za med
Pokrovčke s čebeljimi motivi
Stekleničke za propolis
Steklenice raznih oblik in velikosti
Kartonsko in plastično embalažo

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Po avstrijskem Koroškem v Svet čebel Bründl

Lani je Slovensko akademsko čebelarstvo društvo organiziralo strokovno ekskurzijo na avstrijsko Koroško. Obiskali smo dom prosvete Sodalitas v Tinjah, se srečali s pliberškimi čebelarji in dobili vpogled v življenje slovenske manjšine.

Prva postaja je bil dom prosvete Sodalitas v Tinjah. Ravnatelj doma Jože Kopeinig nam je predstavil izobraževalno dejavnost koroških Slovencev. Naslednja postaja je bil Pliberk, kjer smo se srečali s koroškimi čebelarji in si ogledali Svet čebel Bründl, ki ga upravlja ČD Petzenland - Peca iz Pliberka. Svet čebel sta nam predstavila Karl Gril in Adalbert Britzman. V Svetu čebel je največja pozornost namenjena prostoživečim opraševalcem. Vse te žuželke si lahko ogledamo ob učni poti z avtohtonim rastlinjem avstrijske Koroške. Učna pot je nastala v okviru projekta Interreg IIIA, ki so ga izvedli v sodelovanju s partnerskim ČD iz Prevalj. Poleg učne poti so v okviru projekta vzpostavili še stojšče za približno 30 panjev za vzrejo trotarjev. Slovenski del projekta, ki ga izvaja ČD Prevalje, pa je vzpostavitev učnega centra na Prevaljah. Svet čebel in prevajski center sta povezana z nekaj več kot 10 kilometrov dolgo čebelarstvo potjo. Na njej so številne postojanke – po večini kmetije, ki se ukvarjajo s kmečkim turizmom in ponujajo tudi med in čebelje pridelke.

Foto: Marjan Papež

Dejavnosti ČD Petzenland - Peca iz Pliberka sta nam predstavila prizadevna člana društva Karel Gril in Adalbert Britzman.

V nadaljevanju smo obiskali še čebelarstvo trgovino v Šmihelu, kjer smo primerjali cene čebelarstev potrebščin pri njih in pri nas, nekateri pa so tudi kaj kupili. Ob koncu ekskurzije se nam je pridružil še predsednik pliberškega ČD Rudolf Erich, tako da smo lahko izmenjali nekaj mnenj in izkušenj. Po kosilu, ki so nam ga gostitelji pripravili v slovenskem Kulturnem domu v Pliberku, in po živahni čebelarstvi razpravi, ki smo jo nadaljevali tudi po poti, smo se odpravili proti domu.

Marjan Papež

Tudi za nas je posijalo sonce

Skupina za samopomoč žensk z rakom dojke Črnomelj, ki deluje v okviru Društva onkoloških bolnikov Slovenije in združuje ženske iz vseh treh belokranjskih občin, je v letu 2012 organizirala ogled Belokranjske čebelarstvo-sadjarske učne poti v Žuničih. Kljub slabemu vremenu sta nas v Žuničih pričakala čebelarja Andrej Sever, član NO ČZS, in Dušan Milinkovič, predsednik ČD Črnomelj. Kmalu je posijalo sonce in oba belokranjska čebelarja sta nas popeljala v skrivnostni svet čebel. Na čebelarstvi učni poti smo se seznanili s čebeljimi pridelki in njihovimi zdravilnimi učinki. Ti so za nas, ki smo prebolele hudo bolezen, še posebej zanimivi. Čebelarja sta poudarila tudi pomembnost ohranitve čebel v naravi, saj so zaradi neodgovrnega ravnanja ljudi vse bolj ogrožene. Imele smo priložnost poskusiti sadove narave, ki jih je za nas pripravil gospod Milinkovič, vsi skupaj pa smo se okrepcali z dobrotami, ki smo jih prinesle s seboj. Skupaj smo sredi neokrnjene narave preživeli lepo popoldne, za to pa se zahvaljujemo obema čebelarjema. Vsem, ki še

Foto: Nada Pezdirc

niste obiskali tega belokranjskega skritega koticčka, priporočamo, da to storite ob prvi priložnosti, saj se boste v njem naučili lepote narave, ki se je moramo naučiti bolj ceniti in varovati.

Nada Pezdirc, Skupino za samopomoč žensk z rakom dojke Črnomelj

Novi najemnik čebelarstva trgovine Čebelarna

Od 1. februarja je v Čebelarstvu centru Slovenije znova odprta trgovina Čebelarna. Najemnik trgovine je podjetje MEDUS HIŠA, d. o. o. Vodja trgovine je g. Uroš Kovač.

G. Kovač, kakšna je vaša čebelarstva »osebna izkaznica« in kakšne so vaše prejšnje delovne izkušnje, na podlagi katerih ste postali poslovodja Čebelarne?

Že šest let čebelarim v Logatcu, pri mojih starših, kjer imamo deset čebeljih družin v AŽ-panjih. Moj mentor je čebelar Stane Troha, sicer pa sem član ČD Ljubljana - Center. Za čebelarstvo sem se navduševal od malih nog, predvsem pri našem družinskem prijatelju čebelarju Matiju Turšiču z Vrhnike. Že takrat sem se odločil, da si želim v življenju početi nekaj v povezavi z medom oziroma s čebelarstvom. V petnajstih letih dela mi je uspelo nadgraditi znanje na različnih

področjih poslovanja in svoj osebni razvoj podkrepiti z uspehom organizacij. Vodenje Čebelarne je zame izziv.

Katere so posebnosti nove Čebelarne, kaj bo ponujala kupcem in kakšne stranke si želite pritegniti?

Program trgovine temelji na dejavnostih, ki naj bi obogatila Čebelarstvo center Slovenije. Želim vzpostaviti ugledno in konkurenčno trgovino s pestro ponudbo dodatnih storitev, ki bo privlačila stranke. V njej bo mogoče dobiti popolnoma vse, kar potrebujemo za čebelarstvo, velika bo izbira čebelarstva opreme, panjev, repromateriala, embalaže, strokovne literature o čebelarstvu in zdravil za čebelje bolezni. Poleg čebelarjev želim pritegniti tudi kupce, ki niso čebelarji, torej širšo javnost. Doseči želim, da bi trgovina Čebelarna na Brdu pri Lukovi-

Foto: MB

ci postala prepoznavna po velikem naboru čebeljih pridelkov. Kupcem ponujamo pester nabor medu in čebeljih pridelkov različnih proizvajalcev, na voljo pa so tudi poslovna darila iz čebeljih pridelkov.

Boste čebelarjem v Čebelarni poleg nakupa opreme in panjev ponujali tudi kako storitev oz. servis?

Da. V naši trgovini bomo opravljali vrsto dodatnih storitev za potrebe čebelarjev. Za začetek izdelavo satnic iz lastnega voska. Odkupovali bomo kakovosten med, predvsem med, ki je pridelan po obstoječih kakovostnih shemah. Poleg tega bomo omogočili še popravilo in dodelavo panjev po željah strank ter dotisk nalepk in obešank za čebelje pridelke. O novostih bomo čebelarje obveščali v Slovenskem čebelarju.

Kdaj lahko obiščemo trgovino Čebelarna?

V začetku bo trgovina Čebelarna odprta od ponedeljka do petka od 8.–12. ure ter od 15.–18. ure, ob sobotah pa od 8.–12. ure. Vsi, ki vas zanima kar koli v zvezi z novo trgovino, me lahko v delovnem času pokličejo po tel. št.: 01/729 61 30 ali mi pišejo na e-naslov: trgovina@medus.si, vse pa vabim na ogled nove trgovine Čebelarna. Ker rad slišim nove ideje, bo dobrodošel tudi vsak predlog oz. vsako priporočilo strank za izboljšanje ponudbe.

Spraševal: MB

Tudi čebelice so rade na toplem

Dokaz, da so tudi čebele rade na toplem, je čebelja družina, ki se je naselila na nenavadno mesto, v starinsko pečico g. Velja Petkovića iz Brega pri Golem Brdu v Goriških brdih. Čebelja družina je v pečici zgradila dovršeno strukturo satja in ga napolnila z medom.

Veljo Petković

Foto: Veljo Petković

XI. čebelarški praznik v Lescah

Letošnji XI. slovenski čebelarški praznik bo 18. maja v Lescah. Gostitelj praznovanja bo ČD Radovljica, ki letos praznuje 130-letnico svojega obstoja. Zaradi organizacije in prehrane sprejemamo

prijave društev na naslov: ČD Radovljica, p. p. 23, 4248 Lesce ali na e-naslov: cebelarski.center@gmail.com.

Maja Kozinc, tajnica ČD Radovljica

Spominski trak Čebelarške zveze Slovenije

ČZS od leta 2003 naprej ob praznovanju slovenskega čebelarškega praznika podeljuje čebelarškim društvom, ki imajo svoje čebelarške prapore, spominske trakove. Letos jih bomo podelili ob praznovanju 11. slovenskega čebelarškega praznika 18. maja v Lescah. ČD, ki so leta 2012

razvila svoje prapore, niso pa še prejela spominskega traku ČZS, prosimo, da nam do 15. marca 2013 na e-naslov anton.tomec@czs.si sporočijo, da želijo prejeti spominski trak ČZS.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Prodaja artiklov ČZS na Celjskem sejmu

V dneh ApiSlovenije 2013 na Celjskem sejmu obiščite tudi stojnico Čebelarške zveze Slovenije! Na njej boste lahko po posebnih akcijskih cenah

kupili čebelarško literaturo in različne promocijske izdelke (majice, klobučke, kapice, brezrokavnike, DVD Kranjska sivka). Vabljeni k obisku!

Cenik prodajnih artiklov ČZS

Vse prodajne artikle ČZS lahko naročite po e-pošti: barbara.dimc@czs.si oziroma po telefonu št.: 01/729 61 00. Vse cene so z DDV-jem. Če želite, da Vam artikle pošljemo po pošti, Vam tudi

zaračunavamo stroške dostave. Vse artikle si lahko ogledate tudi na naši spletni strani www.czs.si v rubriki e-trgovina. Za podrobnejše informacije smo Vam na voljo po telefonu ali e-pošti.

LITERATURA	CENA V EUR
Med in zdravje (Kapš)	34,22
Zdravljenje s čebeljimi pridelki (Kapš)	43,00
Čebela se predstavi – učbenik + del. zvezek (v kompletu)	3,10
Med – značilnosti slovenskega medu	2,70
Cvetni prah	1,90
Čmrlji v Sloveniji	3,90
Večjezični slovar čebelarstva	4,17
Čebeloreja	2,92
Popolni nauk (Janša)	3,34
Čebelji pridelki (pridobivanje in trženje)	6,26
Propolis (brošura)	4,34
Čebela – ustvarjalne ideje	2,17
Recepture izdelkov iz čebeljih pridelkov	4,34
Pridelava in predelava voska	4,34
Slovenski čebelnjak	20,00
Čebelarjenje v nakladnem panju (Rihar)	15,60
Mana iglavcev (Rihar)	15,60
Varoza čebel (Rihar)	13,00
DVD	
Odprtje ČSS - videokaseta	10,00
Varoja	5,00
Čebelarške turistične poti (v treh jezikih)	10,00
S čebelo do medu	5,00
Kranjska sivka	12,00

TABLE	
Enostranska tabla	17,00
Dvostranska tabla	25,00
PRELEPKE	
Prelepka SMGO (mala)	0,035
Prelepka SMGO (velika)	0,030
ODLIČJA IN DIPLOME	
Odličje Antona Janše	24,00
Različne diplome	0,83
SLOVENSKI ČEBELAR	
Izvod SČ – člani	4,00
Izvod SČ – nečlani	7,00
Naročnina na SČ (tujina)	50,00
Naročnina na SČ (Slovenija)	45,00
OBLAČILA	
Klobuček	9,00
Flis	20,00
Jakna »soft shell«	48,00
Pulover	20,00
Brezrokavnik	21,00
Majica »Ohranimo čebele«	7,00
Majica »Slovensko je biti čebelar«	7,00
Kapica s ščitnikom »Ohranimo čebele«	5,00
Kapica s ščitnikom »Slovensko je biti čebelar«	4,80

Razpis za XXXVI. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev

Letošnje XXXVI. državno srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 11. maja 2013, v prostorih OŠ Dob, Šolska ulica 7, 1233 Dob. Mentorji čebelarških krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, objavljenem na spletni strani ČZS, **najpozneje do 5. aprila 2013** na e-naslov: info@czs.si ali po navadni pošti na naslov: ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Poznejših prijav zaradi organizacijskih zadev ne bomo mogli

upoštevati. Ker želimo XXXVI. državno srečanje in tekmovanje pripraviti kar najbolj kakovostno, prijave na dan tekmovanja ne bodo mogoče. Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Podroben program XXXVI. državnega srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev bo objavljen v letošnji 5. številki Slovenskega čebelarja.

Nov Čebelarški priročnik za začetnike

Čebelarška zveza Slovenije bo ta mesec izdala nov Čebelarški priročnik za začetnike, namenjen vsem, ki se želijo ukvarjati s čebelarstvom. Delo obsega različne vsebine, namenjene čebelarju začetniku, med drugim tudi poglavja o čebelarjevi opremi, biologiji čebelje družine, življenju čebelje družine med letom in delu v čebelnjaku, o fenološkem koledarju, čebelji paši in čebeljih pridelkih ter o boleznih čebel. Dodani so tudi številni koristni napotki za začetnike in nasveti o prvi pomoči pri čebeljem piku. Namen priročnika seveda ni ponavljati vsa že znana dejstva o čebelah in čebelarjenju, saj bralca

za poglobljanje znanja usmerja v druge vire. Slikovno bogato opremljena publikacija bo nepogrešljivo branje za vse, ki se lotevajo čebelarjenja. Priročnik je napisal g. Vlado Pušnik, čebelarški mojster, predavatelj in terenski svetovalec pri ČZS. Čebelari že vse od leta 1987 v Kirarjevih, nakladnih in AŽ-panjih. Prednaročila za priročnik zbira ga. Barbara Dimc po tel. št.: 01/729 61 00 ali na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si. Cena priročnika je 5 EUR. Priročnik bo mogoče kupiti tudi na Dnevih čebelarstva ApiSlovenija 2013 16. in 17. marca na Celjskem sejmu.

MB

Priprava poslovnega načrta za čebelarstvo

ČZS je pripravila brezplačen 12-urni praktični seminar o pripravi poslovnega načrta za vašo dejavnost. Znanja, ki jih bodo udeleženci pridobili na seminarju, jim bodo pomagala pri spremljanju njihovega poslovanja in tudi pri prijavah na različne razpise. Po uspešno opravljenem usposabljanju (pogoj je vsaj 80-odstotna udeležba!) bodo udeleženci prejeli potrdila. Izvajalec usposabljanja bo mag. Igor Vajda, univ. dipl. ekon. (Espero, d. o. o.). Seminar bo potekal v

terminih in na krajih, navedenih v nadaljevanju. Število mest na seminarju je omejeno! Prijavnica je objavljena na spletni strani ČZS: www.czs.si. Izpolnjeno prijavnico po pošti pošljite na naslov: Čebelarška zveza Slovenije, Brdo 8, 1225 Lukovica.

Termin

Marec 2013: Čebelarški dom Črnomelj, Sela pri Otovcu
1. (ob 16. uri), 2. (ob 9. uri) in 8. (ob 16. uri).

Marec 2013: Pohorska vila, Pivola 8, Hoče
15. (ob 16. uri), 22. (ob 9. uri) in 23. (ob 16. uri).

Tečaj o gozdnem medenju

Opazovalno-napovedovalna služba bo v četrtek, 16. in 17. maja 2013, pripravila dvodnevni tečaj o gozdnem medenju. Prvi dan se bo tečaj začel ob 16. uri v Čebelarškem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici in bo namenjen teoretičnemu delu, drugi dan pa bo namenjen prepoznavanju in iskanju povzročiteljev

medenja na terenu, in sicer v kraju, ki ga bomo določili naknadno. Število udeležencev tečaja bo omejeno, do zapolnitve mest pa bo prijave sprejemala ga. Barbara Dimc na e-naslov: barbara.dimc@czs.si ali po telefonu št.: 01/729 61 00.

Jure Justinek, vodja ONS

Posebna akcija v marcu

V marcu Vam po posebno ugodni ceni 40,00 EUR (prej 48,00 EUR) ponujamo jakne soft shell z napisom »Ohranimo čebele«. Na voljo so v sivi in črni

barvi (velikosti L, XL in XXL). Vsa naročila sprejemamo po tel.: 01/729 61 00 ali e-pošti: barbara.dimc@czs.si.

ČZS

Udeležite se brezplačne delavnice »Prodaja blaga in storitev ter ustvarjanje odnosov s kupci«

Zdajšnji čas – kot še nikoli doslej – zahteva veliko znanja in sposobnosti za pridobivanje in ohranjanje kupcev. Ti se tudi vse bolj zavedajo svojih prednosti, saj so glede na možnosti, ki jim jih ponuja tržišče, vse bolj zahtevni. S tem, kako pristopati do njih, da bi z njimi dolgoročno in uspešno sodelovali, se bolj ali manj ukvarja vsak čebelar. Kje in katere so pasti, ki škodujejo odnosom s kupci, ter katere oziroma kakšne so prednosti, ki omogočajo produktiven prodajni napredek? Odgovore na ta vprašanja boste izvedeli na **brezplačni delavnici z naslovom »Prodaja blaga in storitev ter ustvarjanje odnosov s kupci«**.

Delavnica bo potekala **v torek, 5. marca 2013, ob 17. uri, v prostorih Čebelarke zveze Slovenije** na Brdu pri Lukovici. Trajala bo dve uri, predavatelj Evgen Gec, direktor Svetovalnice Gec, pa bo

vesel tudi vaših vprašanj. Na izobraževanju pa se boste naučili:

- kako spoznavamo in uvajamo učinkovite tehnike sodobne prodaje za vrhunski pristop do kupcev,
- kaj kupci zdaj kupujejo in kako ustvariti zanimiv pridelek oz. izdelek,
- kako pritegniti kupca, da kupuje pri nas in ne pri konkurenci,
- kako pridobivati nove kupce,
- kateri so napredni načini trženja – delovne vaje,
- kako sestavimo prodajno pismo oz. ponudbo – praktična delavnica.

Delavnica bo prilagojena potrebam čebelarke dejavnosti, vse pa bo prikazano na razumljiv in preprost način. Udeleženci delavnice bodo na njej praktično spoznali samostojno trženje dejavnosti, s katero se ukvarjajo. Vabljeni! ČZS

Svetovanje čebelarjem

Obveščamo vas, da bo ga. Tanja Magdič, svetovalka JSSČ, specialistka za ekonomiko čebelarstva, v sredo, 13. marca 2013, med 14. in 17. uro na naslovu čebelarstva Petelin, Pliskovica 102, Dutovlje pri Sežani, svetovala čebelarjem o čebelarski za-

konodaji, ki jo morajo ti upoštevati, kadar prodajajo svoje čebelje pridelke in izdelke. Poleg tega bo svetovala tudi o dopolnilni dejavnosti, trošarinah in trženju ter o možnostih za pridobitev nepovratnih sredstev. Vabljeni! *Tanja Magdič, svetovalka JSSČ*

Delavnice terenskih svetovalcev

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
6. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Viktor in Bernarda Svetlin	Finžgarjeva 15, Vir	g. Svetlin 041/830 008
8. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Franc Gosar	Dvorana Skaručna	g. Gosar 041/767 595
14. mar.	19.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Zdenko Benčič	Vaški dom Vrhpolje	g. Benčič 031/321 324
15. mar.	17.00	Interna kontrola medu	Ivan Čopar	Gostišče Vrbovec Nazarje	g. Podrižnik 041/420 821
15. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Franc Podrižnik	Gostišče Vrbovec Nazarje	g. Podrižnik 041/420 821
20. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Anton Koželj	Gostišče Pavlin, Trebnje	g. Koželj 031/619 961
21. mar.	17.00	Interna kontrola medu	Ivan Čopar	Kulturni dom Šmartno ob Paki	g. Lesnjak 031/340 875
21. mar.	18.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Franc Podrižnik	Kulturni dom Šmartno ob Paki	g. Lesnjak 031/340 875
23. mar.	10.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Vlado Pušnik	Čebelarški center Maribor, Streliška 150	ga. Pokrivač Pušnik 051/348 426
26. mar.	17.00	Oskrba čebel v pomladanskem času	Slavko Ružič	V prostorih gozdarske hiše v Rožni Dolini	g. Ružič 031/689 155
1 apr.	16.30	Interna kontrola medu	Ivan Čopar	Čebelarški center SA-ŠA Luče	g. Podrižnik 041/420 821
1. apr.	17.30	Oskrba čebel v pomladanskem času	Franc Podrižnik	Čebelarški center SA-ŠA Luče	g. Podrižnik 041/420 821

Urniki usposabljanj v marcu

Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti novo izkaznico ČZS!** Iz objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopoljen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. Tudi letos bodo potekala skupinska **svetovanja s področja zagotavljanja varne hrane**. Tema svetovanj bo Označevanje medu in preosta-

lih čebeljih pridelkov ter izpolnjevanje proizvodne dokumentacije (dokumentacija Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu, sistema SMGO). Čebelarji naj s seboj prinesejo svoje obrazce in pripravijo konkretna vprašanja. Še enkrat poudarjamo, da mora imeti vsak čebelar, ki oddaja svoje čebelje pridelke v promet, vzpostavljen notranji nadzor, ki ga lahko vzpostavi s pomočjo izpolnjevanja omenjenih obrazcev.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
4. mar.	18.00	Apiterapija	Franc Šivic	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
5. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelarški dom Polzela	g. Verbnjak 041/507 619
5. mar.	17.00	Vzreja čebeljih matic	Marija Sivec	Hotel Bela krajina, Metlika	g. Auguštin 040/436 516
6. mar.	16.30	Rojenje - vzroki in posledice	Franc Prezelj	Čebelarški dom Ilirska Bistrica	g. Skrt 041/484 174
6. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Ribiški dom Litija	ga. Celestina 031/240 800
6. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	Tomaž Samec	Kulturni dom Sv. Jurij ob Ščavnici	g. Gerlica 041/373 023
6. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Kmečki turizem pri Zvoniku, Kovačevci	g. Kočar 041/330 964
6. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški dom Črnomelj	g. Milinkovič 031/651 006
6. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Milan Meglič	Kulturni dom Preddvor	g. Kokl 041/538 223
7. mar.	17.00	Primerne zaščita čebeljih panjev	Barbara Jagodič, inženir, Belinka	OŠ Janko Padežnik, Iztokova ulica 6, Maribor	g. Sauperl 041/726 175
8. mar.	19.00	Obvladovanje hude gnilobe in varoze čebel v letu 2013	mag. Mira Jenko Rogelj, dr.vet.med.	Čebelarški razvojno izobraževalni center Gorenjske, Rožna dolina 50a, 4248 Lesce	g. Finžgar 041/633 185
11. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	Tomaž Samec	Turistična kmetija Hari	g. Litrop 040/299 353
11. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Marija Sivec	Pri Atelšku, Povir 52, 6210 Sežana	g. Atelšek 041/649 142
12. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Gostilna Godec, Borovnica	g. Hren 01/754 82 41
13. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelarški dom Lovrenc na Pohorju	ga. Obrulj 031/204 386
13. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Alauf 041/661 098
13. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	Okrepčevalnica pri Kapelici, Andrejci	g. Koloman 041/231 766
14. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	dr. Stanislav Kapun	OŠ Velika Polana	g. Tkalec 041/522 230
19. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	Tomaž Samec	Gasilski dom Šmarjeta	g. Kocjan 040/725 206
19. mar.	16.00	Označevanju medu in ustrezna tehnologija pridelave medu - delavnica	mag. Andreja Kandolf Borovšak in Boštjan Noč	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Bauman 031/261 884
19. mar.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	Nataša Lilek	OŠ Dobravlje	g. Semenič 031/334 588
19. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Milan Meglič	Čebelarški razvojno izobraževalni center Gorenjske, Rožna dolina 50a, 4248 Lesce	ga. Kozinc 041/746 439
20. mar.	17.00	Rojenje - vzroki in posledice	Franc Prezelj	Kulturni dom Vojnik	g. Babnik 041/211 295
20. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Marija Sivec	Krajevna skupnost Solkan, Trg Jožeta Srebrniča 7, Solkan	g. Suligoj 041/583 596
20. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški dom Brode	g. Novak 041/590 166
21. mar.	18.00	Apitehnični ukrepi	Franc Gosar	Gasilski dom Ravenska vas	g. Vetršek 041/545 677

OBVESTILA ČZS

23. mar.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Pušnik	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kitak 041/864 166
26. mar.	16.00	Označevanju medu in ustrezna tehnologija pridelave medu - delavnica	Nataša Lilek in Boštjan Noč	Gasilski dom Stična	g. Janežič 041/994 222
26. mar.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu OBNOVITEV	Tomaž Samec	V prostorih Energetika	g. Kropivšek 031/241 522
26. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Pušnik	Gostilna Šadl	g. Osterc 041/208 239
27. mar.	17.00	Označevanju medu in ustrezna tehnologija pridelave medu - delavnica	Nataša Lilek in Boštjan Noč	Čebelarški razvojno izobraževalni center Gorenjske, Rožna dolina 50a, 4248 Lesce	ga. Kozinc 041/746 439
27. mar.	19.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Gasilski dom Dolenjske Toplice	g. Andrejčič 051/258 283
Svetovanja JSSČ					
5. mar.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in zakonodaja	Tanja Magdič	Čebelarški dom Hrastnik	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
26. mar.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in zakonodaja	Tanja Magdič	Konferenčna dvorana, Kulturni center Rogaška Slatina	g. Janžek 031/608 879

Urnik usposabljanj v okviru Operativnega programa zatiranja varoze

Operativni program zatiranja varoze – tehnološki del

1. mar.	17.00	Čebelje paše kot dejavnik odpornosti proti varozi	Franc Šivic	Krajevna skupnost Solkan, Trg Jožeta Srebrniča 7, Solkan	g. Šuligoj 041/583 596
4. mar.	17.00	Biološki vidik kondicije in odpornosti čebeljih družin	Milan Meglič	Dom upokoencev, Bohinjska Bistrica	g. Rupnik 031/688 834
5. mar.	17.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	Janez Kropivšek	Wellness hotel, Laško	g. Šolar 030/604 069
7. mar.	17.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	Franc Panker	Družbeni center Krka	g. Kambič 041/989 128
8. mar.	17.00	Čebelje paše kot dejavnik odpornosti proti varozi	Franc Šivic	Štara OŠ, Šmarska cesta 3, Škofljica	g. Škufca 041/601 060
8. mar.	17.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	Janez Kropivšek	Dom upokoencev Cerkno	g. Likar 031/876 189
12. mar.	17.00	Tehnološki ukrepi pri obvladovanju varoze čebel v povezavi s kakovostjo čebeljih pridelkov	Aleksander Mikuš	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	g. Boštjančič 041/622 579
15. mar.	17.00	Tehnološki ukrepi pri obvladovanju varoze čebel v povezavi s kakovostjo čebeljih pridelkov	Norbert Jedlovčnik	Dom upokoencev Slovenj Gradec	g. Jelen 041/522 230
15. mar.	17.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	Janez Kropivšek	Gasilski dom Planina pri Sevnici	g. Jazbinšek 041/794 177
20. mar.	17.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	Janez Kropivšek	ČD Grosuplje, Spodnje Blato 20 a	g. Žnidaršič 041/712 285
21. mar.	17.00	Biološki vidik kondicije in odpornosti čebeljih družin	dr. Maja Smodiš Škerl	Zavod za gozdove, Ahacijev trg 2, Idrija	g. Rupnik 05/377 71 32
22. mar.	16.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	Brane Borštnik	Gostišče Marof, Marof pri Kočevju	g. Jakovac 041/231 633
22. mar.	17.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	dr. Stanislav Kapun	Dvorana KS Notranje Gorice	g. Bedekovič 041/464 346
22. mar.	17.00	Biološki vidik kondicije in odpornosti čebeljih družin	Franc Podrižnik	sejna soba Občine Podčetrtek	g. Uršič 041/454 604
26. mar.	17.00	Tehnologija in oskrba za zdrave čebelje družine	Janez Kropivšek	Center požarne varnosti Domžale (Helios), Količevo 2, Domžale	g. Kladnik 041/653 107

Operativni program zatiranja varoze – zdravstveni del

6. mar.	17.00	Zdravstveni del	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	Kmečki turizem pri Zvoniku, Kovačevci	g. Kočar 041/330 964
6. mar.	18.00	Zdravstveni del	Martina Škof, dr. vet. med.	Čebelarški dom Črnomelj	g. Milinkovič 031/651 006
6. mar.	18.00	Zdravstveni del	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Kulturni dom Preddvor	g. Koki 041/538 223
11. mar.	18.00	Zdravstveni del	Suzana Škerbiš, dr. vet. med.	Pri Atelšku, Povir 52, 6210 Sežana	g. Atelšek 041/649 142
13. mar.	17.00	Zdravstveni del	Martina Škof, dr. vet. med.	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	g. Alauf 041/661 098

13. mar.	17.00	Zdravstveni del	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	Okrepčevalnica pri Kapelici, Andrejci	g. Koloman 041/231 766
14. mar.	17.00	Zdravstveni del	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	OŠ Velika Polana	g. Tkalec 041/522 230
19. mar.	18.00	Zdravstveni del	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Čebelarški razvojno izobraževalni center Gorenjske, Rožna dolina 50a, 4248 Lesce	ga. Kozinc 041/746 439
20. mar.	18.00	Zdravstveni del	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.	Krajevna skupnost Solkan, Trg Jožeta Srebrniča 7, Solkan	g. Šuligoj 041/583 596
20. mar.	18.00	Zdravstveni del	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Čebelarški dom Brode	g. Novak 041/590 166
21. mar.	17.00	Zdravstveni del	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Gasilski dom Ravenska vas	g. Vetršek 041/545 677
23. mar.	16.00	Zdravstveni del	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Kitak 041/864 166
26. mar.	18.00	Zdravstveni del	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	Gostilna Šadl	g. Osterc 041/208 239
27. mar.	18.00	Zdravstveni del	Martina Skof, dr. vet. med.	Gasilski dom Dolenjske Toplice	g. Andrejčič 051/258 283

MALI OGLASI
PRODAM

Cvetni prah, zamrznjen, pakiran po 5 kg, tel.: 051/341 321.

Cvetni prah, zamrznjen, pakiran po 5 kg, tel.: 031/474 758.

Cvetni prah osmukanec, pakiran po 5 kg, zamrznjen tel.: 041/990 360.

Matični mleček in cvetlični med, tel.: 040/989 555 (zvečer).

Matični mleček, kostanjev med v 58 kg posodah, čebelje družine na 9 satih ter čebelje matice, vzrejene brez nadzora KIS-a, tel.: 03/810 60 07.

Cvetlični med in pitalnike, tel.: 051/225 916.

Cvetlični in kostanjev med v sodih, tel.: 031/810 337.

Kostanjev med, tel.: 031/882 295, 051/880 446.

Kostanjev med, cena po dogovoru, tel.: 041/252 695.

Kostanjev med, pridelan po sistemu SMGO, tel.: 040/563 247.

Kostanjev med, 200 kg, in čebele na Kirarjevih satih (Štajerska), tel.: 041/235 173.

Čebelje družine na AŽ-satih, tel.: 041/759 100.

Čebelje družine na AŽ-satih (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

20 čebeljih družin na 7 in 10 AŽ-satih, brez panjev (Kočevoje), tel.: 01/895 71 26, 041/530 757.

Čebelje družine na AŽ-satih, iz ekološkega čebelarstva, tel.: 051/671 763.

Čebelje družine na 9 in 10 AŽ-satih (okolica Sevnice), tel.: 041/961 766.

Čebelje družine na 7 in 10 AŽ-satih, v marcu, tel.: 03/572 73 43, 031/766 533.

Čebelje družine na 7 in 9 AŽ-satih ter 100 kg posodo za med, tel.: 031/435 046.

Čebelje družine na LR-satih, tel.: 07/818 45 98, 031/434 506.

Čebelje družine na LR-, 2/3 LR-, AŽ- in DB-satih (Kočevoje), tel.: 040/455 855.

Nekaj čebeljih družin na 10 AŽ-satih, tel.: 05/757 21 83, 041/567 682.

Zdrave čebelje družine, tel.: 031/896 681.

Gospodarske družine na standardnih LR-satih, tel.: 070/862 544.

Do 30 čebeljih družin na AŽ-satih, v aprilu, tel.: 031/702 958.

10 čebeljih družin na AŽ-satih, tel.: 041/505 503.

10 čebeljih družin z AŽ-panji (okolica Tolmina), tel.: 041/511 861.

10 čebeljih družin na 10 AŽ-satih (okolica Tolmina), tel.: 051/726 980.

Rabljene 10-satne AŽ-panje, 6 kosov, tel.: 041/258 811.

20 čebeljih družin na 5 AŽ-satih (okolica Novega mesta), tel.: 040/160 015.

40 čebeljih družin na AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 041/351 985.

20 čebeljih družin na AŽ-satih, s panji ali brez njih, ter čebelje družine na petih AŽ-satih, v aprilu, tel.: 051/370 413.

Več čebeljih družin na AŽ-satih, s panji ali brez njih, tel.: 05/300 55 81.

Večje število čebeljih družin na 5, 7, in 10 AŽ-satih (Ljubljana), tel.: 031/587 523.

Večje število naseljenih 10-satnih AŽ-panjev, nakup mogoče tudi skupaj s stojišči na Dolenjskem, tel.: 041/515 004.

Nov 10-satni AŽ-panj, tel.: 041/896 134.

Nove 10- in 9-satne AŽ-panje, smrekov les in lipovi satniki, s pitalniki, lahko tudi 7-satne, tel.: 040/163 704.

Nove 10-satne AŽ-panje, poglobljeno dno, prirejeni za krmljenje z vedrom, tel.: 051/667 417.

15 novih 10-satnih AŽ-panjev, tel.: 040/253 874.

Nove 10-satne AŽ-panje s testnimi vložki, 9-satne AŽ-panje skupaj z lipovimi satniki, pitalniki, 7-satne AŽ-panje, nakladne LR-panje s tremi nakladami, tel.: 070/753 096.

Nove 10-satne AŽ-panje, tudi trietažne, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Nove 10-satne, 9-satne, 7-satne AŽ-panje, nakladne LR-panje, AŽ- in LR- satnike, lipove, zbite, lepljene, tel.: 070/753 096.

Tri rabljene nakladne panje AŽ-mere, 50 EUR/kos, tel.: 031/699 864.

17 rabljenih 10-satnih AŽ-panjev; so razkuženi, popravljeni, prebarvani, pripravljeni na sezono, ter lepljene, vrtane lipove satnike, tel.: 041/487 742.

Pet trietažnih 10-satnih AŽ-panjev, odlično ohranjenih, izdelava Krže, mogoča menjava za dve čebelji družini na 5 AŽ-satih (Koper), tel.: 051/343 242.

LR standardne 1/1 in nizko-nakladne 2/3 panje (sestavni deli: mrežasta podnica, tri 1/1 oz. pet 2/3 naklad s satniki, Millerjev pitalnik, pokrov), tel.: 051/667 417.

LR-panj, skupaj s čebelami, tel.: 041/835 668.

11 LR-panjev z močnimi čebeljami družinami, 4 naklade, po možnosti s satjem, tel.: 031/718 949.

Nove 2/3 LR-panje, lipove, rogljičene z lastovičjim repom, tel.: 05/308 04 67, 041/875 255.

Nakladne panje, malo rabljene, ter parcelo v Ivančni Gorici, primerno za čebelarjenje, tel.: 040/602 922.

40 plemenilčkov za vzrejo matic po sistemu $\frac{3}{4}$ AŽ-satnikov, zelo ugodno, tel.: 031/203 243.

Čebelnjak za 24 AŽ-panjev s čebelarso sobo, velikosti 3 x 7 m; en čebelnjak oddam v najem (oba na Kozjanskem), tel.: 040/211 346.

Prikolico za prevoz 30 nakladnih panjev, brez razkladanja, tel.: 041/276 093.

Manjši čebelnjak (stojišče) v Rušah, s 5 AŽ-panji, trije so naseljeni z zdravimi čebeljami družinami, tel.: 041/366 005.

Čebelnjake, izdelane po naročilu, od 650 EUR naprej, Mizarstvo Malavašič, tel.: 041/633 311.

Prikolico za prevoz 10 9-satnih AŽ-panjev, cena po dogovoru (Primorska), tel.: 041/323 767.

Zabojnik za prevoz 10 AŽ-panjev, brez prikolice, tel.: 041/329 116.

Zabojnik za prevoz 10 AŽ-panjev z osebnim avtomobilom, mogoča menjava za AŽ-panje, tel.: 051/385 014.

Lipove deske, debeline 32 in 40 mm, posušene na zraku, večjo količino, mogoča dostava, tel.: 040/211 346.

Prevozni čebelnjak TAM 130, ugodno, tel.: 040/353 262.

Zažičene AŽ-, LR- in DB-satnike, čebelje družine na AŽ-, LR- in DB-satih ter lipov med, tel.: 031/870 709.

AŽ-satnike, lepljene, vrtane, zbite, kakovosten les smreke in lipe, tel.: 051/385 014.

Trisatno ročno točilo, odlično ohranjeno, malo rabljeno, mogoča menjava za rabljene 10-satne AŽ-panje, tel.: 051/643 021.

Štirisatno točilo Logar z ročnim in motornim pogonom, tel.: 031/381 124.

Šestsatno samoobračalno točilo, tel.: 041/586 508.

Več izvodov zbornika ob 100-letnici umnega čebelarjenja v Šmarjeti in Škocjanu, trda vezava, 15 EUR/kos + poštnina, tel.: 051/611 377.

Napravo za žičenje satnikov s transformatorjem za pocinkano ali nerjavečo žico, tel.: 041/812 510.

Inhalatorje z masko, za vdihavanje panjskega zraka, za vse vrste panjev, lastna izdelava, ter čebelje družine na AŽ-satih, tel.: 041/686 436.

Sadike evodije, 3-letne, Ljubljana, tel.: 041/509 928.

Kip čebelarja s pipo, hrastov les, v naravni velikosti, tel.: 031/241 254.

Sadike evodije in seme drugih medovitih rastlin, tel.: 040/426 736.

Revijo Slovenski čebelar, letnike od 2000 do 2012, cena po dogovoru, tel.: 031/427 958.

KUPIM

Med od najboljšega ponudnika, tel.: 040/163 704.

100 kg čebeljega voska, tel.: 031/699 864.

Čebelje družine na DB-satih, tel.: 041/710 764.

Očiščen čebelji vosek, revijo Slovenski čebelar, številke 7-8, 9, 10, 11 in 12/2011 ter 1 in 2/2012, tel.: 041/558 384.

Večje število čebeljih družin na 5 AŽ-satih, tel.: 03/752 51 26.

Dve čebelji družini na 2/3 LR-satih z lansko matico, po možnosti označeno, tel.: 031/319 002.

Devet zdravih čebeljih družin na 5 satih z mlado matico ter 5 rabljenih 10-satnih AŽ-panjev, prevzem čim prej, tel.: 040/432 780.

10-satne AŽ-panje, rabljene, dobro ohranjene, po zmerni ceni, tel.: 041/241 216.

Rabljene AŽ-panje, dobro ohranjene, lahko tudi na zabojniku, tel.: 031/613 294.

Rabljene 10-satne AŽ-panje, lahko so starejši, samo da so še uporabni, po ugodni ceni, tel.: 041/241 216.

Večjo količino rabljenih 10-satnih AŽ-panjev, tel.: 051/385 014.

Grajševe panje, tel.: 040/426 736.

LR-panje s čebelami in približno 100 kg čebeljega voska, tel.: 040/725 206.

Zabojnik za prevoz čebel za 10 ali 12 AŽ-panjev in močne čebelje družine, tel.: 031/753 345.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM.: 031 351 964
e-pošta: robineli@siol.net
WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ZAŽIČENE SATNICE

SP. IN ZG. OKENCE

IZOLACIJSKA KASETA

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- zažičene satnice
- lesene okvirje za mat. rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR, LR 2/3
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojišča
- ojačana kovinska rastojišča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke
- prečne zapore
- vijake za prečne zapore
- dvo in tro satne panjičke
- stojalo za zbijanje AŽ okvirjev
- zg. in sp. okenca za AŽ panje
- izolacijske kasete

PREČNE ZAPORE

KUHAMO STARO SATJE

Staro satje in pokrovčke (brez medu in cvetnega prahu)
sprejemamo samo v PVC vrečah
od 05.11.2012 do 29.03.2013.

OJAČANA RAZSTOJIŠČA

VSE ZA OBNOVO PANJEV

Vabljeni na naš razstavno prodajni prostor na
ApiSlovenija v Celju 16. in 17. marca 2013.
15. in 18. marca bo trgovina v Gabrju zaprta.

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO
PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI
PRODAJALNI.

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18,
pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

**Predstavljamo vam novost na slovenskem tržišču:
spiralni potopni topilnik za med**

Naročiti ga je mogoče v treh različnih dimenzijah:

Premer	Moč	Cena*
170 mm	50 W	70,00 €
215 mm	50 W	75,00 €
300 mm	75 W	85,00 €

*Cena vsebuje 20% DDV

Odlikujejo jih:

- velika kontaktna površina med medom in grelnim telesom, ki je izdelano iz nerjavčnega jekla,
- zaradi spiralne oblike je grelna površina enakomerno razporejena po celotni površini posode,
- stalna temperatura grelta, ki nikoli ne preseže 40 °C,
- preprosta uporaba – grelnik le priključimo v standardno 220 V vtičnico in namestimo v posodo,
- preprosto vzdrževanje – po uporabi grelnike operemo v toli vodi in posušimo.

Naročila sprejema in prodaja: **Air maat d. o. o. Povir 52a, Sežana**
e-pošta: jani@atelsek.si, telefon: 041 649 142

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogličičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
K R Ž E**
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrže@yahoo.com

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Sušilniki spadajo med subvencionirano čebelarsko opremo RS in EU.

Tonetu Fabjanu v slovo

Od Toneta Fabjana (1946-2012) smo se poslovili izpred njegove rojstne hiše v Seču in na domačem pokopališču v Polomu. Ta udrti svet na stičišču kočevskih gozdov in Suhe krajine je bil njegov pravi dom, bil mu je vir navdih in ustvarjalnosti. Čebele so ga spremljale vse od otroštva, z njimi je odkrival skrivnosti narave, ki nam jih je skušal približati z ustvarjanjem novih, inovativnih čebelarških izdelkov. V ozadju je bilo široko razumevanje narave, prepojenost s klasičnim razumevanjem znanosti kot tudi z alternativnimi pogledi na naše bivanje, predvsem s konceptom bioenergije. Prizadeval si je za biodinamičen pristop v kmetovanju in čebelarjenju in se tako delno zgledoval tudi po Rudolfu Steinerju. Z dodatnim iskanjem znanj, predvsem pa z opazovanjem dogajanja v naravi, si je izoblikoval svojo lastno filozofijo življenja, ki jo je rad razlagal prijateljem in obiskovalcem na svoji ekološki kmetiji v Seču. Njegova pristnost razlage življenja je bila, da se je trdno držal tudi klasičnih znanstvenih dognanj. Pri razvoju izdelkov je želel dobiti čim več odgovorov tudi s kemijskimi analitskimi metodami in mikrobiološkimi testiranj. Pri iskanju postopkov in pripravi mešanic se je zgledoval po čebelah. Izdelke je najprej razvijal

v čebeljih panjih, nato pa je skušal postopke v laboratoriju čim bolj približati dogajanjem v panju. Njegovi izdelki so tako, kolikor je bilo pač mogoče, ujeli naravno izvorno pristnost uporabljenih surovin.

Foto: Janko Božič

Njegov paradni konj je bil medeni sirup s sokom rdeče pese, pridobljen brez pasterizacije ali filtracije. Sirup in druge izdelke je uspešno postavil na domače tržišče, hkrati pa je številne čebelarje in tudi izdelovalce končnih proizvodov izzval k pripravi podobnih izdelkov. Za svoje izdelke je potreboval dodatne surovine, ki jih ni mogel v zadostni količini pridobiti na domači kmetiji in v svojem čebelarstvu. Tako je skupaj s svojo družino, sodelavci in prijatelji pomembno prispeval k razvoju ekološkega kmetovanja in čebelarjenja v Sloveniji. Tonetovi izdelki so bili več kot le čebelarški proizvod. Ustvaril je zgodbo z lastno filozofijo in jo uspešno tržil pod prepoznavno blagovno znamko. Vsekakor je dal poučen zgled vsem čebelarjem.

Janko Božič

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
 - CEDILA
 - KADILNIKI
 - ZASČITNA OPREMA
 - PANJI IN OPREMA
 - SATNICE
 - OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

Odkupujemo čebelji vosek.

PRIVOŠČITE VAŠIM ČEBELAM NAJBOLJŠE! INVERTNE POGAČE

30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
 FRUKTOZA 42%
 DEKSTROZA 51,5%
 MALTOZA 2,5%
 TRIOZA 2%
 SLADKOR 2%

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ PANJEV: 8-82 PANJEV

NADGRADNJE KAMIONOV ŽE OD 2.000,00 EUR

URNIK:
 pon-pet 8.00-11.30
 12.30-17.00
 sob 8.00-12.00

KONTEJNERJI ZA PREVOZ LR PANJEV ZA 8, 10, 12, 15, 18 PANJEV OZ PO NAROČILU

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

BEVITAL

ZA SPOMLADANSKO ČIŠČENJE VAROV

BeeVital HiveClean

SREDSTVO ZA ODSTRANJEVANJE VAROV

IZDELUJEMO:
 -PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S

OBVESTILO

Trgovina bo **ZAPRTA** dne:
 28.2.-2.3.13
 ter
 15.3.-16.3.13

OBIŠČITE NAS NA DNEVIH ČEBELARSTVA "APISLOVENIJA" V CELJU 16-17. MAREC 2013

Akcije veljajo do razprodaje zalog.

JANEZ POTOČNIK 1936–2012

22. septembra 2012 je umrl Janez Potočnik, dolgoletni član Čebelarke družine Mežica. Ljudje so ga poznali po imenu Ivanček. V mladosti je bil vnet čebelar, v svojih najboljših letih pa je v AŽ-panjih čebelaril kar s 60 čebeljimi družinami. Imeli smo ga radi, saj je bil vedno pripravljen pomagati pri različnih delih, še zlasti pri graditvi našega čebelarskega doma. Za prizadevnost in uspešno delo v ČD je prejel priznanje. Član ČD Mežica in ČZS je bil polnih petdeset let, dvajset let pa tudi praporščak ČD. Za svoje delo v dobro slovenskega čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Dragi Ivanček, iskrena hvala za vse, kar si storil za napredek čebelarstva. Ohranili te bomo v lepem spominu.

Janez Krebs, ČD Mežica

DRAGICA MIKLAVČIČ 1945–2012

Nekoč napoči čas, ko se moramo za vedno posloviti od nekoga, ki smo ga poznali, se z njim družili in prijateljevali ter ga imeli radi. Tako smo se preddvorski čebelarji avgusta 2012 na kranjskem pokopališču s poslovnim govorom in z društvenim praporom poslovili od naše ljube članice Dragice Miklavčič.

Pokojna Dragica se je rodila leta 1945 v bosanskem Aleksandrovcu pri Banjaluki. V Slovenijo se je z možem Darkom preselila leta 1979.

Čebele je vzljubila ob možu in postala tudi članica ČD Fran Lakmayer Preddvor. Ponosna članica našega društva je bila

sedem let. Vsa leta sta z možem v Mačah čebelarila s 24 čebeljimi družinami. Rada se je udeleževala tudi vseh predavanj in različnih delavnic, saj si je želela nenehno poglabljati svoje čebelarsko znanje.

Žal je Dragica veliko prezgodaj sklenila svoj življenjski krog ter zapustila svoje najdražje in svoje čebelice. Preddvorski čebelarji bomo našo Dragico, ki nikoli ni znala reči ne in je bila vedno polna optimizma, dobre volje in poguma, ohranili v trajnem spominu. Tam, kjer so čebelice, je ljubezen. Kjer je ljubezen, smo mi.

ČD Frana Lakmayerja Preddvor

MARTIN KRANJC 1931–2012

Lani poleti je prenehalo biti plemenito srce člana ČD Tabor Martina Kranjca. Vedeli smo za njegovo bolezen, kljub temu pa nas je pretresla novica o njegovi smrti, saj je naše društvo izgubilo dobrega prijatelja in čebelarja ter vestnega in zelo dejavnega člana. V več kot 50 letih trdega dela so se tako dopolnjevali kmetijstvo, hmeljarstvo, čebelarjenje in še marsikaj.

V obdobju predsedovanja regijskemu živinorejskemu odboru je položil temeljni kamen zdajšnje mlekarne Celea. Bil je predsednik združnega sveta KZ Savinjska dolina ter tudi predsednik čebelarskih organizacij na vseh ravneh. Za svoje delo je prejel številna priznanja, če omenjamo samo red hmeljarskega viteza ob svetovnem kongresu leta 1992, občinsko priznanje za življenjsko delo leta 2011 ter seveda odličje Antona Janše za svoje delo na področju čebelarstva. Od Martina smo se poslovili 19. avgusta 2012 na taborskem pokopališču.

Zahvaljujemo se ti za tvoje zgljedno izpolnjevanje vseh čebe-

larskih dolžnosti, za to, da si bil na vsakem koraku pripravljen pomagati tako z nasveti kot tudi z dejanji, ter za tvojo neomajno zvestobo ČD Tabor. Kot čebelar boš ostal v našem trajnem spominu.

ČD Tabor

ŠTEFAN MOČNEK 1935–2012

Januarja 2012, še preden so njegove čebele izletele na prvi čistilni izlet, nas je v 77. letu starosti zapustil čebelar in član ČD Lendava Štefan Močnek. Rodil se je 14. novembra 1935. Član ČD je postal leta 1990, čebelariti pa je začel že nekoliko prej. Po navadi je skrbel za 35 čebeljih družin. Bil je skrben čebelar, s čebelarjenjem pa se je ukvarjal vse do svoje smrti. Za svoje delo je prejel bronasto priznanje Petra Dajnika in odličje Antona Janše III. stopnje.

ČD Lendava

JANEZ NOVINEC 1937–2012

Prav na dan občnega zbora našega društva in predvidene podelitve odličja Antona Janše III. stopnje je januarja 2012 svojo življenjsko pot sklenil po čebelarskem stažu naš najstarejši član Janez Novinec iz Godešiča pri Škofji Loki.

Za čebelarstvo se je začel zanimati že kot 10-letni fantič, še zlasti, ker je bil njegov сосед znani čebelar Čarman. Pri njem je dobil prve čebelarske napotke in tudi prvi roj, potem pa se je njegova čebelarska pot strmo vzpenjala tako po številu panjev kot tudi po strokovnem znanju. Kot voznik v podjetju Tehnik je spoznal kar nekaj čebelarjev in si kmalu omislil tudi svoj prevozni čebelnjak.

V okviru zmožnosti je čebelaril z največ 60 gospodarskimi panji. Vseskozi je skrbel za dobro zdravstveno stanje svojih čebel in se udeleževal strokovnih predavanj, svoje bogato čebelarstvo znanje pa je radodarno prenašal na mlajše rodove. V naše društvo se je vključil kot enajstletni pobič leta 1948 in ostal naš član vse do svoje prerane smrti. Njegovo čebelarstvo dejavnost zdaj uspešno nadaljujejo njegova žena Urška, sinova in prijatelj Zvone. Pokojnega Janeza bomo škofjeloški čebelarji ohranili v lepem spominu kot čebelarja z velikim strokovnim znanjem.

ČD Škofja Loka

Dr. FRANC HEBER 1941–2012

Dr. Franc Heber je bil več kot 40 let zdravnik, dolga leta pa tudi direktor Zdravstvenega doma Dravograd. Na domačiji Franca Pšeničnika – po domače pri »Oskrd« – je leta 1980 z gospodarjevim zetom Tonetom Nastranom postavil čebelnjak, potem pa sta vsa leta čebelarila skupaj. Istega leta se je včlanil tudi v ČD Dravograd.

Predsednik ČD Dravograd je postal leta 2000. Na tem položaju je ostal vse do volilnega občnega zbora februarja 2012 (skupaj tri mandate), ko zaradi zdravstvenih in službenih obveznosti ni več kandidiral za predsednika. V obdobju svojega predsedovanja ČD je bil tudi član UO ČZ Koroške. Leta 2002 je prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 2008 pa še odličje Antona Janše II. stopnje.

Anton Pečnik,
tajnik ČD Dravograd

JOŽE ROŽMARIN 1954–2012

27. februarja 2012 nas je presenetila žalostna novica o smrti prijatelja in čebelarja Jožeta Rožmarina. Rodil se je 24. februarja 1954 v Muretincih, obdravski vasi na Ptujskem polju. S čebelarstvom se je začel ukvarjati leta 2010. Na domačiji je postavil ličen čebelnjak z AŽ-panji. Še preden je panje naselil, sta na domače drevo priletela dva roja. Kot da bi čebele vedele, da jim bo namenil vso pozornost in z ljubeznijo skrbel zanje. S kakšnim veseljem in zagnanostjo

je začel svojo kratko, vendar po vsebini bogato čebelarstvo pot! Pri njegovem delu sta ga spodbujali žena Darinka in hčerka Mateja. Ta je zagotovila, da bo nadaljevala očetovo delo pri čebelah. Od vestnega, obetajočega čebelarja in dobrega prijatelja smo se poslovili na farnem pokopališču v Gorišnici. Pogrešali ga bomo in ga ohranili v lepem spominu.

ČD Gorišnica

IVAN LAPORNIK 1940–2012

Številni čebelarji iz Posavja smo se 3. oktobra 2012 pri Sv. Kancijanu pri Blanci s častno stražo in praporci poslovili od prijatelja in čebelarja Ivana Lapornika. Pokojni Ivan je bil napreden kmetovalec, nekdanji voznik tovornjaka in buldožerja, vinogradnik, čebelar in lovec. Čebelariti je začel leta 1984 in kmalu je postal član ČD Sevnica ter s tem tudi član ČZS. Kljub delu na živinorejski in vinogradniški kmetiji se je vedno dejavno udeleževal sestankov, izobraževanj, ekskurzij in delovnih akcij. Za njegovo vsestransko društveno delo in marljivo

delo in marljivo

Čebelam prijazno kmetovanje

Bakrovi pripravki uspešni pri zatiranju boleznih in ekološko neoporečni

Cinkarna Celje ves čas razvija in testira bakrove pripravke, ki bi pri zatiranju boleznih rastlin zagotavljali višjo učinkovitost pri nižjih hektarskih odmerkih bakra, nižjo fitotoksičnost za kulture in večjo ekološko sprejemljivost.

Z bakrovimi pripravki uspešno zatremo mnoge rastlinske bolezni na vinski trti, pečkatem in koščičastem sadju, hmelju, oljkah ter vrtninah z nadzemnimi in podzemnimi plodovi. S tem zmanjšamo izgubo pridelka in znižamo finančne stroške.

Strokovnjakinja za fitofarmaceutska sredstva Vesna Gaberšek v članku »Čebelam prijazno kmetovanje« piše o bakrovih pripravkih, ki jih proizvajajo v Cinkarni Celje. Članek je dostopen na: www.czs.si.

Cinkarna Celje je v letu 2013 zlati pokrovitelj Sklada za ohranitev kranjske čebele.

čebelarjenje mu je društvoodelilo odličje Antona Janše III. stopnje.

Ivan je odšel, mi pa smo mu hvaležni za vse, kar je s svojim delom dal naši čebelarški družini. Spominjali se ga bomo kot dobrega tovariša, izkušenega čebelarja in zvestega člana društva. V imenu ČD Sevnica in ČZS smo se ob odprtem grobu od njega s poslovnim govorom poslovili tudi čebelarji ter domačim, zlasti še ženi, hčeram in sinu, izrekli globoko sožalje. Skrbeli bomo, da bodo v prihodnje tudi njegov grob še preletavale čebelice.

Janez Levstik, ČD Sevnica

PETER ŽAVCER 1935–2012

Novembra lani je prenehalo biti srce našemu dragemu, nadvse spoštovanemu čebelarju, članu ČD Pesnica Petru Žavcerju. Čebelariti je začel že kot deček, ko je na paši ujel roj čebel. S prihranki od obhajila si je kupil panj in začel čebelariti. Vonj in šum čebel ter njihova pridnost je bil svet, v katerega se je zatekal

pred vrvežem vsakdanjega sveta. Sprva je bil član ČD Velka Sladki Vrh, pozneje pa je postal član ČD Pesnica - Kungota, v katerem je bil tudi blagajnik. V ČD Pesnica se je včlanil takoj po njegovi ustanovitvi pred dvajsetimi leti. Dolga leta je bil blagajnik društva. Ko je naše društvo razvilo svoj prapor, je postal praporščak in to je ostal toliko časa, dokler mu tega ni preprečila bolezen.

Zelo rad je imel naravo in svoje čebele, skrbel pa je tudi za zasaditev medovitih rastlin. Svoje znanje je prenašal na vnuka, predvsem pa na vnukinjo, ki jo je vedno imenoval »ti moja velika čebelarka«.

Na zadnji poti smo ga pospremili številni čebelarji s praporom.

Naša žalost je velika, saj smo ga občudovali in se od njega učili, kako živeti z naravo. Zelo ga pogrešamo!

ČD Pesnica

ALOJZIJ DANIEL SOVINČ 1938–2012

Ob izteku leta 2012 se je, žal, izteklo tudi življenje našega člana in vestnega čebelarja.

Rodil se je 21. julija 1938 v Celju. O svojem življenju in o sebi nikoli ni veliko govoril. Vse, tako dobro kot slabo, tako bolečino kot radost, je nosil v sebi in hranil kot skrivnost. Bil je vesten učenec, dijak in študent in postal je gradbeni inženir. Najprej je delal v gradbeništvu, nato pa je postal direktor podjetja Steklar v Celju. Na tem položaju se je tudi upokojil in ob sopotnici Nadi Vreček zaživel umirjeno življenje v Cmreški Gorci v občini Podčetrtek. Največji užitek so mu postale čebele, saj jim ob službi ni mogel nameniti vse svoje pozornosti. Še posebej zadovoljen pa je bil, ker je tudi njegova partnerka uživala ob delu s čebelami. Oba sta postala dejavna člana ČD Podčetrtek.

Njune ambiciozne čebelarske načrte je pretrgala Lojzetova zahrbtna bolezen. Pred nekaj več kot letom dni je izgubil nogo, a je kljub temu ostal velik optimist. Žal je bolezen hitro napredovala in kljub pogumu je decembra lani klonil, zapustil svoje najdražje, svoje čebelice in nas čebelarje.

Kot vestnega čebelarja in člana naše družine ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Podčetrtek

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sabota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imajte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost opazovati predelavo vaših starih satnic oz. predelavo vašega voska!
Obvezna je predhodna najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska oz. 50 kg starih satnic.
- Jamčimo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerje kvaliteta-kakovost.
- Po želji izdelamo kakršnokoli debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska mogoča vse leto.

NE SPREGLEJ

Čebelarjem, ki nameravate v letu 2013 kandidirati na razpis za sofinanciranje nakupa čebelarске opreme, sporočamo, da zbiramo prednaročila za čebelje panje.

PRAŠILČKE (5s, 7s, 9s, 10s, 12s); **AŽ-PANJE** (9s, 10s, 11s, 12s); **TRITIAŽNE AŽ** (9s, 10s, 12s); **KIRARJEVE PANJE** (srednje, velike); **LR-PANJE**

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**ČEBELARSTVO, MEDIČARSTVO
DAMJAN MEDVED, S. P.**

Dragonja vas 40a, 2326 Cirkovce
tel.: 040 217 542
info@medekmali.com

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski telefonski odzivnik - tel.: 01/729 61 20. Čebelarška knjižnica Janeza Goličnika: vsak prvi in tretji delovni četrtek med 13. in 17. uro. www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKO ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. Uredništvo: Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: Jure Justinek, vodja ONS: 041/644 217, jure.justinek@czs.si, telefonski odzivnik: 01/729 61 20, www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Čebelarška knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi in tretji delovni četrtek med 13. in 17. uro): 01/729 61 11, cebelarskaknjiznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/ 729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, svetovalac specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/ 729 61 10, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalac specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, administrativna delavka, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, Janez Gregori, Maksimiljan Gržina, prof. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Milena Urh, Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarским terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 7800, Tiskano: 25. 2. 2013

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarška zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

Prednosti naših točil:

- med v celoti odteče iz točila
- dno je varjeno brez notranjih robov
- kasete ne poškodujejo satja
- kvalitetna nerjaveča odtočna pipa
- stabilno in kompaktno točilo
- zagotavljamo vam servisne storitve in rezervne dele

ODKUPUJEMO ČEBELJI VOSEK DO 5,5 EUR/KG

Pri nas lahko kupite AŽ in LR BIO satnice s certifikatom ter satnice s trotojskimi celicami.

KUHANJE VOŠČIN IN LASTNA IZDELAVA SATNIC

ČEBELJE POGAČE MEDOPIP

DEKRISTALIZACIJA MEDU

POSODE ZA MED

- različnih velikosti in načinov zapiranja
- nerjaveča odtočna pipa zelo lepo odreže med
- dno varjeno brez notranjih robov

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

Pri gotovinskem nakupu čebelarstva opreme v vrednosti več kot 50 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico **4 % popusta.**

Sklepi so informativni. Prosim, da se pred nakupom posvetite s prodajalci.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur

Tel.: 04 25 19 410, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

Vabimo vas, da obiščete naš razstavni prostor na ApiSlovenija v Celju.